

PERXADA

AJUNTAMENT D'ARBÚCIES • TARDOR'98 • 2a ÈPOCA • NÚM. 13

LA GUERRA CIVIL A ARBUCIES (4)

**NICARAGUA:
CRONICA D'UN DESASTRE**

SISTEMA DE LECTURA PÚBLICA
DE CATALUNYA

1351163791

VIURE A PAGÈS O VIURE DE PAGÈS

Sumari

PERXADA - 2a Època - Núm. 13

EDITORIAL

3

ACTIVITATS
MUNICIPALS

4

TEMA

Nicaragua,
crònica d'un desastre.

8

DES DE RÀDIO
ARBÚCIES

Des de l'emissora
municipal.

10

EDUCACIÓ

Escola i esplai:
complements de
l'educació familiar

12

JOVENTUT

Els arbuciençs del XXI

16

SOCIETAT

El tan anomenat Estat
del Benestar (2)

18

20

ENTITATS I PERSONES

Quines oportunitats
tenen els arbuciençs de
fer i veure teatre?

24

DOSSIER

Viure a pagès o viure
de pagès

28

SOLIDARITAT

Guatemala. Per una
Església compromesa
amb els pobres i els
seus drets.

32

ESPORTS

Aventura dins el parc.

34

CULTURA

La sardana és la dansa
més bella.

38

EL NOSTRE AHIR

La Guerra Civil a
Arbúcies (4)

EDITA:
Ajuntament
d'Arbúcies
C/ Major, 2
17401 Arbúcies

CONSELL DE
REDACCIÓ:
Coordinació i
Activitats
Municipals:

J. Tura

Des de Ràdio
Arbúcies:

J. Soler

Cultura Música:

J. Guillamon

Ensenyament:

J. Pujadas

Tema:

P. Garriga

N. Casanova

A. Casado

J. Goñi

M. Serra

Dossier:

C. Zamorano i

Gemma Carbonell

Solidaritat

X. Planas,

O. Touré

Entitats i Persones:

C. Torelló i

N. Tort

Cultura:

Daniel Martí

Juventut i Societat:

T. Moré

El nostre Ahir:

J. M. Rueda

D. Martí

J. Illa

Esports:

M. Duran

FOTOGRAFIA:

**Secció Fotogràfica
Centre d'Arbúcies**

COL-LABORADORS:

Carles Aparicio

Jordina Boix

Maria A. Daví

Jordi Guerrero

Carme Iserie

Jordi Marzal

Gerard Masnou

Josep Masnou

Jordina Medalla

Albert Parareda

Dolors Planas

Clara Ribatallada

Rut Ribatallada

Piti Riumalló

Martí Robert

Miquel Torres

Ramon Vergés

DISSENY I

REALITZACIÓ:

Palahi, A.G.

(Girona)

DIP. LEG.:

Gi. 1.883 - 94

Revista Municipal PERXADA

Periodicitat Quatrimstral

Preu: 500 PTA

Editorial

QUE BAIXA ÉS LA TERRA

"Viure del bosc és el pitjor càstig de Déu". Aquesta frase, que la diuen pagesos i bosquerols, sovint crec que defineix els motius que han portat a l'abandó de les moltes cases de pagès que hi ha a Arbúcies. Abandó o canvi d'utilització. Jo com tots, conec desenes de masos que han passat de mans i ara són cases de segona residència, d'altres en què malgrat ser de la família de sempre només s'hi va els caps de setmana, i també, desenes de cases que estan enrunades i perdudes, fins i tot en la memòria col·lectiva.

No hi ha alternativa, les coses han canviat, per sort per les persones. Ara es treballa a cobert, sense neu fins als genolls, sense mullar-se, quan finalitza la jornada es torna a casa, els caps de setmana els tenim lliures, existeixen les vacances, es continua cobrant si s'està malalt o s'ha pres mal, ja no són les persones els qui carreguen els pesos sinó les màquines.

Ja no tenim fred a l'hivern ni convivim en el mateix espai amb els animals i les seves deixalles, mengem gairebé de tot i no només d'allò monòton que ens dona la terra, l'aigua de l'aixeta surt calenta i ens rentem sovint, els menuts van a l'escola... Del mal viure, de la misèria, de les penúries, del reneq constant, a la dignitat. I tot en un espai curt de temps. Una evolució positiva per als homes i dones d'aquestes terres, per als nostres fills.

És massa fàcil parlar de la bellesa i de la bucolitat dels espais, de la natura com a mare protector de no sé ben bé què. De la necessitat de protegir-los, els espais és clar, de mantenir-los inalterables, com si sempre haguessin estat com els coneixem ara. Es parla des d'àmbits concrets, organitzant la vida dels altres, les seves penúries, les seves misèries. Es vol que es cuidin els boscos,

com si fossin jardins, per poder-hi passejar quan es vol. I com sempre s'oblida l'essencial: les persones. Les mateixes persones que amb el seu malviure i les seves misèries han fet possible que existeixi aquest espai concret en la nostra vida, com si sempre hagués estat igual i res tingués necessitat d'un tractament. Què seria de la terra sense aquelles persones que la treballen? Si algú creu que s'hi viu tant bé a pagès, fent de pagès, potser que es preguntí el perquè de l'estat actual d'abandó. No serà tot plegat una gran mentida que ens inventem? Ben ruc és aquell que deixa la seva felicitat per una altra cosa. Si més no, qui ens envegi que vingui i ho provi.

El mal viure, no ens equivoquem, és l'element principal d'abandó de les cases de pagès i els boscos.

L'esclavitud del nostre treball no ens permet ser tant lliures com voldríem. Massa sovint les nostres renúncies socials pesen més que la llibertat de treballar en un espai obert. Ens feu hereus d'una cultura que no ens ajudeu a mantenir. En canvi, massa sovint per tractar d'ignorant a un altre li dieu "ets un pagès", i us quedeu tan amples. Moltes vegades, quasi sempre, per mantenir allò que se'ns atribueix, només comptem amb la suor de les nostres espatlles. I és de ben segur una càrrega massa feixuga per portar-la sols.

Ara, tots us queixeu d'aquest abandó. Ens critiqueu perquè venem les cases i els boscos a gent de ciutat i baixem a viure al poble, amb vosaltres. Per què ens critiqueu? Volem ser com la resta de persones, tenir les vostres comoditats, les vostres facilitats, els vostres horaris...

Bé, us deixo, algú truca a la porta, he quedat amb uns per veure el mas i si ens entenem poder anar a viure al poble.

BÚSTIA

Si us manca algun del números endarrerits de PERXADA els podeu comprar a "La Gabella"

c/ Major, 6 - 17401 Arbúcies - 972 86 09 08

Activitats Municipals

L'activitat municipal d'aquesta tardor de 1998 ha estat marcada, entre d'altres, pel desenvolupament d'un dels projectes més ambiciosos generats en els darrers anys, com ha estat l'inici de les obres del vial d'enllaç entre la variant i els tres camins. Al mateix temps i vinculats al cicle festiu, la Festa del Flabiol i la Fira de tardor d'enguany han esdevingut, sens dubte, les que han obtingut un èxit més gran de públic i de participació popular dels darrers anys. Finalment la celebració del 130è aniversari de l'arbre de la plaça va servir per commemorar un dels aspectes més arrelats de la identitat arbucienca.

LES OBRES DE CONSTRUCCIÓ DEL NOU VIAL D'ENLLAÇ ENTRE LA VARIANT I ELS TRES CAMINS

Com ja va ressenyar PERXADA en el número 11 de la publicació, corresponent a la primavera de 1998, una de les obres que sens dubte suposarà un dels canvis més importants en la fisonomia del nucli urbà d'Arbúcies es el desenvolupament del projecte de vial d'enllaç entre el nucli urbà i la variant.

L'inici d'aquestes obres, es va portar a terme en el transcurs del mes d'agost d'aquest any, una vegada es va aprovar definitivament (en el Ple Municipal del dia

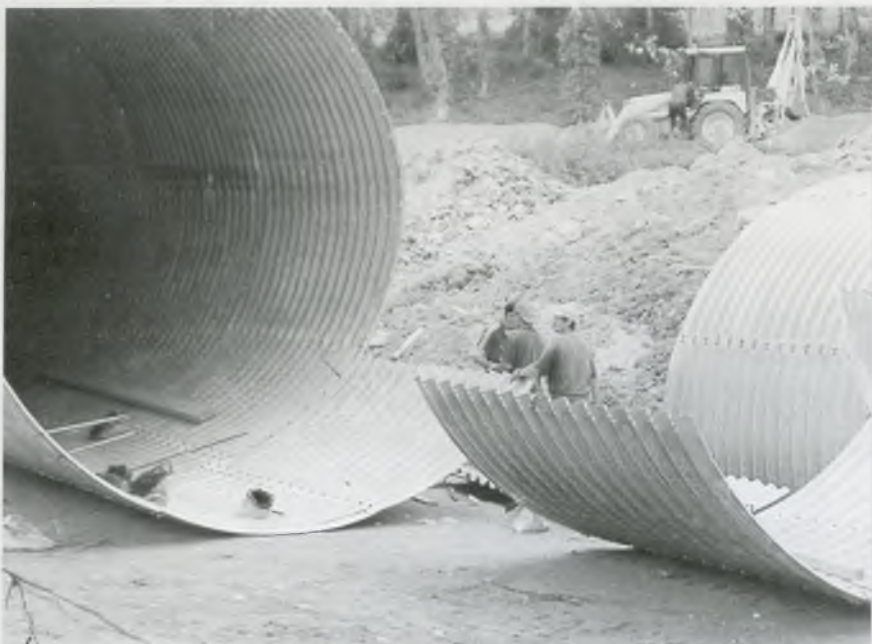
7 de juliol) el projecte d'urbanització redactat per l'arquitecte Benet Cervera, així com l'adjudicació, en el Ple del dia 21 de juliol, dels contractes de subministrament i muntatge del tub de xapes d'acer, i l'adjudicació del contracte d'obres per a la realització dels treballs d'excavacions, terraplens i esculleres del projecte.

En aquest sentit l'adjudicació, després de concurs, del contracte de subministrament pel tub de xapes d'acer va recaure en l'empresa GEOFIX, pel preu

de 16.090.000'-PTA, mentre que el contracte d'obres d'excavacions, també mitjançant el procediment de concurs, es va adjudicar a l'empresa PAVIMENTS BROSSA, SA de Tordera, per un import de 28.790.634'-PTA. En aquests mesos, els treballs han consistit, en el muntatge del tub, i els moviments de terres, destinats a cobrir aquest tub i a deixar lliure un espai annex a l'Escola Pública Dr. Carulla, perquè pugui servir com a pati del centre escolar.

Finalment en el Ple Municipal del dia 22 d'octubre es van aprovar, amb els vots favorables de l'equip de Govern i amb l'abstenció dels regidors del grup de CiU, el plec de

clàusules administratives per a l'adjudicació de la següent fase del projecte, que inclou: la construcció de les rotondes, la vialitat, els aparcaments, l'ampliació del pont, així com la il.luminació i el sistema d'evacuació d'aigües pluvials. El pressupost d'aquest contracte és de 44.624.742'-PTA. Mentre que els terminis d'execució preveuen l'inici d'aquestes obres per el dia 7 de gener i la seva finalització pel dia 30 d'abril de 1999. Cal recordar que el pressupost total de l'obra depassa els 120 milions de pessetes, i que el seu finançament es realitza a parts iguals entre l'Ajuntament i els fons procedents de la Comunitat Europea.

Treballs de muntatge dels tubs d'acer.

Foto: AHMA

Moviment de terres al sector de l'antic camp de futbol.

Foto: AHMA

XIV FESTA DEL FLABIOL I VII FIRA DE TARDOR

Un dels esdeveniments de més transcendència d'aquesta tardor va ser la celebració de la Festa del Flabiol i la Fira de Tardor, els dies 17 i 18 d'octubre. Enguany la festa (o les festes, ja que de fet es tracta de dues festes amb una personalitat pròpia que conflueixen en les mateixes dates), comptava amb un extens i variat programa d'activitats que abastaven les dues vessants de la festa. La XIV festa del flabiol, com ja és tradicional va reunir bona part dels millors intèrprets d'aquest instrument, en un programa en el qual a més del ja habitual concert al Centre i el ball al Casino, així com el cercavila del diumenge i

els balls tradicionals i flabiols a la Plaça de la Vila, va comptar com a novetat amb un taller de construcció de flabiols que es va celebrar el dissabte a la tarda. La VII Fira de Tardor, seguint la seva línia de consolidació, va tenir enguany el lema -del bosc al Montseny-. En aquest sentit bona part de les activitats desenvolupades, van tenir com a motiu central diferents aspectes del bosc: l'exposició de bolets i estatges del bosc a la placeta del Dr. Turon, el concurs de boletaires, la demostració d'oficis tradicionals al pati de l'institut el dissabte a la tarda i el diumenge, amb una mostra de diversos oficis

vinculats amb les activitats forestals com roder, carboner, quadrejador, bosquerol, traginer i baster. Paral·lelament a aquesta activitat els assistents van poder veure l'exposició sobre el patrimoni etnològic, realitzada pel Museu, en el marc dels treballs de realització de l'Inventari del Patrimoni Etnològic del Montseny, que patrocina el Centre de Promoció de la Cultura Popular i Tradicional Catalana. Al mateix temps i amb la participació de diferents restaurants de la vila es va desenvolupar la sisena mostra gastronòmica, i el restaurant Les Magnòlies va organitzar el segon concurs de Cuina de Tardor.

Com a novetat enguany es va portar a terme la primera trobada del cava a Arbúcies amb la presentació del primer producte etiquetat amb motius arbuciençs. El resultat de tot aquest esforç organitzatiu, va servir per demostrar la vitalitat d'una festa que any rera any es va convertint en un referent dintre del conjunt de festes que per aquesta època de l'any se celebren a molts indrets del país i que progressivament va essent capaç de fer-se més participativa, i al mateix temps d'arrossegar més visitants, que en definitiva són possiblement els dos elements essencials que demostren la vitalitat a la qual abans fèiem referència.

Ball a càrrec del grup de Garlandes a la Plaça de la Vila.

Foto: Garriga Fotògraf

Mostra d'oficis del bosc al pati de l'Institut.

Foto: Garriga Fotògraf

EXPOSICIÓ DE GRAVATS DE GOYA AL MUSEU

Del 29 de setembre al 18 d'octubre, a la sala d'exposicions del Museu Etnològic del Montseny, va tenir lloc una exposició de **GRAVATS DE GOYA**, organitzada pel Museu de Mataró.

Aquesta exposició va mostrar una àmplia selecció de gravats originals, corresponents a les diferents sèries

del genial pintor: **Los Caprichos**, **Los Desastres de la Guerra**, **La Tauromaquia** i **Los Disparates o Proverbios**.

La conferència inaugural d'aquesta exposició va anar a càrrec del catedràtic **Santiago Alcolea i Gil**.

Activitats Municipals

CELEBRACIÓ DELS 130 ANYS DE L'ARBRE DE LA PLAÇA

El dissabte, 3 d'octubre van tenir lloc els actes de commemoració del 130è aniversari de l'Arbre de la Plaça. Els eixos centrals d'aquesta celebració van ser un seminari celebrat al museu i un conjunt d'activitats lúdico culturals desenvolupades a la Plaça de la Vila.

El Seminari sobre els 130 anys de l'arbre de la Plaça, va recollir diversos aspectes tant botànics com històrics vinculats amb l'arbre. El programa es va iniciar amb un conjunt de conferències a càrrec de Martí Boada (dedicada als arbres monumentals del Montseny), Emili Garolera

(sobre espècies introduïdes) i Albert Marjanedas (història del plàtan dins l'arbrat viari català). A la tarda continuaren les activitats del Seminari amb una conferència sobre la tercera Guerra Carlina a les Comarques Gironines, que va anar a càrrec de Jordi Canal.

Dintre de les activitats lúdico culturals celebrades al peu de l'arbre, cal destacar un recital de poemes a càrrec del grup TORNAVEU, la interpretació de la sardana Cant a la Vila d'Arbúcies, a càrrec de la Coral AMETHYSTA, i sardanes, amb la interpretació de la Cobla LAIETANA.

Conferència de Martí Boada en el transcurs del Seminari sobre els 130 anys de l'arbre de la Plaça.

Foto: AHMA

Interpretació de la Sardana Cant a la Vila d'Arbúcies, a càrrec de la Coral Amethysta.
Foto: AHMA

LA LLEGENDA DE L'ARBRE DE LA PLAÇA

Aquesta coneguda llegenda, va ser recollida per l'il·lustre escriptor i polític Víctor Balaguer, en una de les seves estades a Can Blanc, i publicada en l'obra "Al pie de la encina", editada l'any 1893. De la que l'Ajuntament d'Arbúcies en va editar un facsímil l'any 1993, amb motiu del seu centenari.

Els successos que l'autor narra, situen l'origen de l'arbre en el marc de la revolució de Setembre de 1868, 22 anys abans de que l'autor escrivís l'obra. Un espai de temps, per altre part, que tampoc és tant gran com per què els esdeveniments que s'expliquen fossin simplement una llegenda, transmesa al llarg de generacions, i si en canvi el relat de successos històrics, encara que, segurament, amb algunes dosis d'imaginació per acabar d'arrodonir la història.

"...Cuando estalló la última guerra civil (tercera Guerra Carlina) por haberse echado al campo los siempre impenitentes carlistas, llegaron estos una vez a Arbúcies, y promoviose en ellos gran algarada en demanda de que el árbol fuese derribado y reducido a cenizas, atumultuándose todos en torno de aquel infeliz plátano que tenia por crimen el de ser el ár-

bol de la libertad. Iban ya a efectuar su obra de destrucción cuando algunos vecinos del pueblo y los concejales del mismo intervinieron cerca del jefe carlista, que creo que era el cabecilla Huguet, rogándole que fuese respetado el árbol, no por ser el de la libertad, sino porque era principal adorno de la plaza, sirviendo de solaz y recreo a los vecinos.

Dejóse vencer Huguet por los ruegos y accedió a la petición, siempre y cuando se fijase un cartel en el tronco que dijese: Árbol de recreo.

Y así se hizo. Y como la tropa murmurase al ver que se les negaba el goce solicitado, Huguet, firme en el cumplimiento de su palabra, mandó colocar allí cuatro centinelas con bayoneta calada y con orden de hacer respetar su mandato; por lo cual vino a suceder que los carlistas dieron guardia de honor al árbol de la libertad. Guardose luego el cartel, y cada vez que por accidente de la guerra volvían a entrar los carlistas en Arbúcies, aparecía en el árbol el protector cartel. Más adelante se acudió al medio de plantar otro árbol a su lado, para que uno y otro se confundieran, salvándose mutuamente, y así es como pudo llegar hasta nuestros tiempos".

NOTÍCIES BREUS - ACTIVITATS

CELEBRACIÓ DE L'11 DE SETEMBRE

La celebració de la Diada d'enguany, va comptar amb un atapeït programa d'activitats, en el que a més dels actes protocolaris i el parlament polític, podríem destacar l'escenificació portada a terme pel grup **TORNAVEU** a la Plaça de la Vila, que enguany es va centrar en temes relacionats amb la bruixeria i un recital de poemes sobre la llengua. A les 7 de la tarda a l'església parroquial l'orquestra de cambra **AMICS DELS CLÀSSICS**, va oferir un concert, en el qual es va presentar, i dedicada a Arbúcies, la suite "El Montseny", amb l'ofertament del manuscrit d'aquest treball, obra de **Carles Pujol**, a la Vila d'Arbúcies.

CELEBRACIÓ DE L'APLEC DE LA CAPELLA

Els dies 25, 26 i 27 de setembre van tenir lloc els actes de celebració de l'Aplec de la Capella. Dintre d'aquests actes i entre d'altres es podria destacar el Concert de Campanes el dia 25, una marxa infantil el dia 26 i un concert a la capella a càrrec del **Cor Maragall** de Girona el dia 27.

EXPOSICIONS A LA BIBLIOTECA D'ARBÚCIES

En els transcurs dels mesos de setembre, octubre i novembre, i organitzades per la biblioteca d'Arbúcies, Fundació "la Caixa", han tingut lloc les exposicions: **Micra: "Llibre joc. El llibre és una caps de sorpreses"** i **Micra: "Jorge Luis Borges"**. Organitzat per la mateixa entitat i dintre del cicle **TEMPS DE POETES**, el dia 27 d'octubre, al teatre de la Llar de Jubilats, es va representar l'espectacle "La sombra de Borges" amb l'actriu **Cristina Cervià** i l'actor **ballarí Eduard Teixidor**.

DIADA SARDANISTA

El dia 19 de setembre, a la Plaça de la Vila, i sota l'organització de l'Agrupació Sardanista, es van desenvolupar els actes de la **DIADA SARDANISTA**, que s'iniciaren amb una xocolatada popular i una audició de sardanes a càrrec de la **Cobla Laietana** i finalitzaren amb un ball a la Plaça de la Vila, amenitzat pel grup **Els Ginjolers**.

TEATRE CENTRE D'ARBÚCIES

Del 26 de setembre al 31 d'octubre van tenir lloc les representacions de la VII Mostra de Teatre Vila d'Arbúcies. La programació d'enguany de la mostra recollia una variada proposta a càrrec de diferents grups: Grup de Teatre del Centre d'Arbúcies, Teatre de Guerrilla de Sant Feliu de Buixalleu", Teatre Humil d'Olot, Teatre Bambolina d'Anglès, Grup de Teatre de Sant Pere de Vilamajor, Grup de Teatre de la Llar de Jubilats d'Arbúcies.

ASSOCIACIÓ DE JUBILATS

El dissabte 24 d'octubre es va celebrar la **FESTA ANYAL DELS JUBILATS**. Els actes d'aquesta celebració consistiren en un missa pels socis difunts a l'Església Parroquial un homenatge a la Sra. **Anna Riera i Oliu**, al teatre de la Llar, un dinar de germanor al poliesportiu i un ball amenitzat per l'orquestra **KIRTANA**.

TORNEIG INTERNACIONAL DE JUDO

El diumenge, 8 de novembre, al poliesportiu municipal, i organitzat pel Club de Judo Arbúcies, va tenir lloc el **XIIè Torneig internacional de judo 1998 - VIIIè Trofeu Vila d'Arbúcies**. Amb la participació dels equips: **JUDO G.E.I.E.G**, **JUDO TORDERA**, **JUDO-FUJI-YAMA**, **JUDO SANTA COLOMA DE FARNERS**, **JUDO RIUDARENES**, **JUDO LLORET DE MAR**, **JUDO PERPINYÀ**, **JUDO DAVEZIEUX**, **JUDO PINEDA DE MAR**, i **JUDO ARBÚCIES**.

SOLIDARITAT

25è ANIVERSARI DE L'ASSASSINAT DE JOAN ALSINA

El dissabte 19 de setembre van tenir lloc els actes de commemoració de l'assassinat de **Joan Alsina** en el marc del cop d'estat protagonitzat pel general **Pinochet** a Xile l'any 1973. Els actes commemoratius van consistir en una lectura de textos i ofrena de flors a la Plaça de la Solidaritat, i una escenificació portada a terme pel grup **TORNAVEU** a la Llar de Jubilats, seguida per una xerrada de **Mon Marquès**.

CONFERÈNCIA DEL BISBE DE SAN MARCOS (GUATEMALA) MONSENYOR ALVARO RAMAZZINI

El dimecres 16 de setembre a la sala de conferències de la Llar de Jubilats, va tenir lloc una xerrada-col·loqui, que amb el títol **L'Església Catòlica en el context general de Guatemala**, va anar a càrrec de **Mons. Alvaro Ramazzini** (bisbe de San Marcos). Aquest acte va ser organitzat pel Consell Municipal de Solidaritat, la Parròquia d'Arbúcies i l'Associació de Jubilats i Pensionistes d'Arbúcies.

AGENDA

LLATINOAMERICANA 99

Aquest final d'any s'està distribuint l'Agenda Llatinoamericana, que enguany porta com a lema **Aquesta Pàtria Gran en èxode**, centrada en el tema de les migracions i de deute extern.

La presentació de l'agenda a Arbúcies es fa a la Llar de Jubilats el dia 4 de desembre, amb la participació del grup **TORNAVEU**.

NICARAGUA: CRÒNICA D'UN DESASTRE

-No hauria de Ploure mai sobre mullat- Aquest és un dels titulars d'una de les moltes campanyes que al llarg d'aquests dies s'han endegat en resposta als tràgics successos causats pel pas de l'huracà Mitch en diversos països de l'Amèrica Central. ...I ploure sobre mullat, és el que desgraciadament ha succeït a Nicaragua, un dels països més pobres del planeta, agreujant més si cal una situació ja de per si extremadament delicada.

L'HURACÀ MITCH EL DESASTRE NATURAL MÉS GREU D'AQUEST SEGLE DESPRÉS DEL TERRATREMOL DE 1972

L'huracà Mitch va sorgir en forma de tempesta tropical davant les costes de Panamà els dies 17 i 18 d'octubre, enfortint-se progressivament cada hora que passava, fins que el dia 23 d'octubre va assolir el grau d'huracà, arribant a convertir-se, per la seva intensitat, en el quart més fort d'aquest segle, amb vents que van arribar als 430 Km/h, i movent-se a una velocitat de 20 Km/h. Va ser

segons sembla aquesta extraordinària força i la seva lentitud de moviments, el que va causar el desastre, provocant una gran quantitat de núvols que van descarregar la seva aigua sobre tot el territori hondureny i sobre el Nord, Centre i Occident de Nicaragua, en forma de trombes, que van deixar fins a 500mm d'aigua en tant sols 24 hores sobre un mateix

territori. (més de la meitat de tota l'aigua que cau sobre Arbúcies en un any).

Aquestes pluges en algunes zones es varen produir, en diferent intensitat, però de manera continuada des del dia 26 fins a l'1 de Novembre, deixant al seu pas danys incalculables tant en l'àmbit econòmic com per la pèrdua de vides humanes.

Redondo, Jobito, Rolando Rodríguez, Versalles i El Ojochal, on hi habitaven aproximadament 2000 persones,

Les xifres dels danys, en el conjunt del territori nicaragüenc, són esfereïdores: 4000 morts, 7000 desapareguts i 800.000 persones sense casa.

LA SEGONA PART DE LA TRAGÈDIA

De totes maneres, tot i el que s'acaba de relatar, a partir d'ara, la delicada situació en la que vivia una part important de la població abans del desastre, s'agreujarà sens dubte: 2.500Km de carreteres i camins destruïts, conreus de productes bàsics perduts, (52% de les àrees sembrades per aquesta collita), -el que significarà sens dubte un augment dels preus d'aquests productes, per una gent que no disposa de recursos i que

Nicaragua: zones més afectades per l'huracà Mitch

previsiblement es veuran abocats a la fam-, contaminació de les aigües –fonts i pous-, amb la conseqüent aparició de noves epidèmies, malària, dengue, còlera..., que sens dubte afectaran a milers de persones. Elements que amb una perspectiva de temps a mig termini permetran conèixer realment el veritable abast de la tragèdia.

LES RESPON- SABILITATS

Malgrat el fet que es tracti d'un desastre que ha tingut l'origen en causes naturals, els seus efectes podrien haver estat molt inferiors (sobretot en vides humanes) d'haver-se pres mesures preventives. De fet tot i que l'huracà era observat hora a hora pels meteoròlegs del Centre Nacional d'Huracans d'Estats Units, a Miami, i de les advertències que aquests realitzaren, segons informen diferents fonts, el govern no va prendre mesures abans de la seva arribada.

Però el que és més greu, és que davant de la tragèdia, i per qüestions, segons sembla, merament polítiques, en cap moment s'ha decretat l'estat d'emergència sol·licitat reiteradament per la població i el mateix cardenal Miguel Obando i Bravo, màxim responsable de l'església catòlica.

Segons la Fundació Popol Na, en un comunicat del 2 de novembre, les mesures preses pel govern han "estat dirigides a mitigar el sofriment dels nicaragüencs amb la declaració de 10 dies de dol nacional i condolències als familiars de les víctimes" quan encara restaven milers de persones aïllades en desenes de comunitats camperoles.

LA SITUACIÓ A PALACAGÜINA

La situació del poble agermanat amb Arbúcies, poc després de la catàstrofe no diferia gaire de la de bona part de les zones més afectades de Nicaragua, les dades recollides per SOARPAL i el Consell Municipal de Solidaritat, oferien una perspectiva realment crítica de la situació: 1 persona morta i 10 desaparegudes, 2000 persones incomunicades a les comunitats, 1053 persones del nucli urbà afectades, 97 cases totalment destruïdes i 76 de semidestruïdes, el 90% dels cultius perduts, el 100% dels pous d'aigua potable del centre urbà i el 60% dels pous de les comunitats, van quedar fora de servei. Pel que fa a les cases edificades en els darrers anys en el marc del projectes PALAVICA i PALAVIUR: 7 cases del nucli urbà no acabades de construir van quedar destruïdes i 7 de finalitzades van sofrir desperfectes; a les

comunitats 12 cases van resultar totalment destruïdes.

En el transcurs de les primeres setmanes del mes de novembre es va posar en marxa el projecte "comida x trabajo", amb el qual es vol assegurar cobrir les necessitats alimentàries més elementals de les persones sense recursos, a canvi de la participació en treballs comunitaris. Al mateix temps es va iniciar el repartiment de vuit làmines de zinc a cada família que ha perdut la seva casa i es reparteixen lots diaris de menjar a les famílies més perjudicades. Aquests recursos estan sortint de les aportacions de les ONG, com de l'església catòlica i el govern de l'estat. A molts departaments de Nicaragua s'ha donat per finalitzat el curs escolar.

LA CAMPANYA D'AJUT D'EMERGÈNCIA A NICARAGUA

Immediatament després de tenir coneixement de la magnitud del desastre, la Conselleria de Solidaritat de l'Ajuntament d'Arbúcies i SOARPAL, van endegar una campanya d'ajut d'emergència, amb l'objectiu de col·laborar en les tasques d'ajut als damnificats i en la reconstrucció d'infraestructures afectades pels estralls de l'huracà.

La campanya s'ha orientat cap a la crida a la solidaritat del poble d'Arbúcies en forma de recollida d'aportacions econòmiques, a través d'una campanya d'informació i de sensibilització, amb fulls de petició d'ajuda urgent, la col·locació de pancartes en llocs cèntrics, la col·locació d'urnes per a la recollida de fons en diferents centres públics, la confecció de plafons explicatius i l'organització d'un concert de rock al poliesportiu municipal d'Arbúcies, el dia 21 de novembre. Els resultats d'aquesta campanya encara en marxa, es coneixeran properament.

JORDI TURA

APORTACIONS ECONÒMIQUES

Comptes bancaris de SOARPAL:
Banc de Sabadell:
0081-0429-57-0001005508
"la Caixa":
2100.0045-87-0200219748

Des de Ràdio Arbúcies

DES DE L'EMISSORA MUNICIPAL

En aquesta edició de PERXADA, dins de "Des de l'emissora municipal", tanquem particularment un petit cicle. En properes edicions tindrem només dos apartats, un dedicat a qüestions internes de l'emissora municipal, i un segon dedicat a un personatge o entitat de la vila que hagi passat pels microfons de R.A. En la present revista podem llegir l'habitual espai de la "Nostra programació", un apartat dedicat a "La ràdio digital (2)" continuació de l'article de l'edició passada dins de la "Ràdio-Grafia". En la "Fitxa Tècnica" ens retrobem amb els companys del programa Mal Gust, però aquest cop el protagonisme se l'emporta la mini revista que ells mateixos s'encarreguen d'editar i distribuir.

LA NOSTRA PROGRAMACIÓ: RAnovació

Segur que els nostres oients ja s'han adonat que la programació ja fa temps que no es porta a terme i que, si sintonitzen la nostra freqüència, només senten COM Ràdio. És cert però, des d'aquí, des de la ràdio, volem deixar clar que hi ha un grup de gent que no la vol deixar morir i que estan disposats a tirar-la endavant.

Potser hem pecat de ser massa ambiciosos o, potser, creïem que la nostra emissora havia d'arribar a un grau de professionalització impossible. Potser en definitiva, i tots junts, hem comés errors, però també s'ha de dir que hem fet moltes coses bones. I aquestes coses

són les que nosaltres, en aquesta nova etapa, volem recuperar. Ens agradaria que la ràdio tornés a respirar aquell ambient i aquelles ganes de fer feina que es vivia fa uns anys, voldríem també, que la ràdio servís de mitjà per a fer allò que ens agrada: fer ràdio.

Són propostes, al nostre entendre, no gaire difícils d'aconseguir i, sense ganes de fer cap "prèdica", les hem volgut fer paleses a través de PERXADA. Així doncs, ja hem començat a treballar per oferir-vos una programació que, com ja hem dit, no vol ser ambiciosa però sí de qualitat. La nova programació, segons està previst, co-

mença el primer cap de setmana de desembre. Com ja va sent la nostra tònica, s'intentarà reunir els programes que no seran tan nombrosos com en altres etapes, durant el cap de setmana. I per començar a fer boca, estem preparant una festa per iniciar la nova programació amb moltes ganes i el sentiment que esteu al nostre costat.

I ja per acabar, només expressar el nostre desig: que aquest "nou enfocament" funcioni i poder continuar amb una ràdio que tots més o menys, ens hem fet nostra.

LA JUNTA DE R.A.

LA "RÀDIO-GRAFIA": LA RÀDIO DIGITAL (2)

En el darrer article vam presentar un panorama general de les noves tecnologies aplicades en el món de la ràdio, des dels discs compactes fins els nous estudis totalment informatitzats i els nous sistemes d'emissió digital.

En aquestes ratlles mirarem de descriure més en profunditat aquest nou sistema de ràdio digital i les possibilitats pràctiques que ofereix i que no només abasta el senzill fet d'escoltar la ràdio. Per començar el sistema utilitza un sistema

d'emissió diferent. L'estació emissora utilitza un senyal codificat digitalment que pot transportar molta més informació. L'aparell receptor ha de disposar d'un sistema descodificador que "llegeixi" aquesta informació i la converteixi

Exemple de ràdio digital.
Sonimag.

en un senyal normal per l'aparell de ràdio, o en un senyal amb dades que pot contenir missatges breus, anuncis, informació de trànsit, i fins i tot distingir les diferents emissores amb el conegut sistema "RDS" que permet canvis d'emissora repetidora sense perdre el senyal originari d'una emissora concreta. Aquest aparell decodificador que ja és a la venda permet adaptar els aparells de ràdio més moderns a aquesta nova tecnologia i a més, integrar altres aparells. El sistema receptor de l'anomenada "DAB" (Digital Audio Broadcast), només llegeix la informació del senyal de ràdio, però descarta les interferències que es puguin produir, i la qualitat del so és comparable a la d'un disc compacte convencional. És possible que aquest sistema estigui en servei en la majoria de països europeus de cara al proper any i a l'estat espanyol, i que la majoria d'emissores d'abast català l'utilitzin actualment o s'endegui en els propers mesos.

També és molt possible que en breu es posin a la venda sistemes de navegació per cotxes que podran "guiar" l'usuari per les carreteres del país. Els navegadors són una mena de "GPS" que ens ubiquen en tot moment en un detallat plànol de carrers o carreteres i que disposant de la informació de l'estat del trànsit, pot portar-nos pel camí més adequat. Aquests sistemes seran compatibles molt probablement amb el sistema de dades que es pot rebre a través del receptor-decodificador DAB. La integració d'aquests dos sistemes permetran disposar d'una perfecta informació viària en tot moment, i de gaudir de la ràdio sense interferències amb una qualitat excel·lent. Totes aquestes novetats es van poder comprovar en la darrera edició del saló firal SONIMAG celebrat aquest passat mes d'octubre a la Fira de Barcelona de Montjuïc. Un petit grup de col·laboradors ens hi vam desplaçar, per comprovar aquest seguit de novetats que ben aviat seran realitzats.

JORDI SOLER

La Fitxa tècnica

MAL GUST

CONCEPTE:

"Mal gust, el programa", la revista (publicació vinculada al programa Mal Gust)

Equip:

Josep Masnou i Gerard Masnou.

Format de la publicació:

Revista d'informació musical d'actualitat, amb informació addicional sobre diversos jocs en l'entorn dels ordinadors PC. La revista és de difusió gratuïta i està fotocopiada. Es pot trobar a l'emissora o en alguns establiments comercials del poble, (bars, comerços, La Gabella, etc.) **El comentari:** Els nostres companys del programa "Mal gust" porten des de fa dos anys, editant una petita revista que segurament haureu vist a qualsevol lloc. Tot seguit ells mateixos ens expliquen com veuen aquest segon aniversari i com ha evolucionat la revista.

'...Existeixen minories dins de les minories, al poble, i tenim poquíssimes publicacions especialitzades en la recuperació d'un esperit musical que ja fa temps que s'ha perdut. Paral·lelament el programa "Mal Gust", publica des de fa dos anys un "fanzine" musical. Ara aquest "fanzine" ha arribat al sempre difícil número 7 amb la intenció de consolidar-se com la manera més econòmica (completament gratuïta) d'estar informat de totes les notícies més importants al voltant del món de la música. Després de dos anys d'evolució del "fanzine" de Mal Gust, s'ha anat perfilant fins arribar a l'estat actual amb una estètica molt atractiva i un llenguatge gairebé col·loquial que el fa accessible per a gairebé tots els públics. Tot això naturalment dins del peculiar univers "Malgustià". El nostre "fanzine" estrena nova caràtula, reestructura la seva configuració gràfica i incorpora un tractament més àgil de les seves seccions i articles, aprofitant millor l'espai, fent-la més didàctica, mirant de donar un pas endavant per complaure a tots els seus lectors que hi confien després

de dos anys de vida. Els articles continuen essent clàssics i avantguardistes, personals, atrevits i polèmics, absorbint el bo i millor de cada estil musical sense perdre mai la personalitat. Amb una tirada de 100 exemplars i 12 pàgines per número de "Mal gust (el programa)", s'ha convertit en la publicació musical d'actualitat del poble. Per celebrar aquests dos anys d'existència dels nois de Mal Gust han creat una edició que està desconeguda, més amplia en format i pàgines. Modesta però elegant, és un mar de textos que ens parlen dels nous treballs de Massive Attack, Sonic Youth, Stuck Mojo, Garbage, Ian Brown, Extreme i Black Grape. La portada i el monogràfic d'aquest mes estan dedicats als nous Pearl Jam.

En el constant procés de transformació de la revista, hem arribat al número 7, una bona oportunitat per presentar un nou canvi. El definitiu?..'

JOSEP MASNOU I GERARD MASNOU

Portada revista Mal Gust (El programa).

ESCOLA I ESPLAI

Complements de l'educació familiar

El canvi que podeu observar en aquesta secció, abans Ensenyament, no és només de nom sinó també de contingut. Ara, a més de les accions que es realitzen en els centres escolars, hi tindran cabuda altres activitats en els àmbits de l'Educació en el lleure, musical, esportiva, creences, etc ... També continuarem en la línia d'articles d'opinió i d'informacions de diferents aspectes dels diferents àmbits educatius.

APRENDRE. No n'hi ha prou amb reformar

El nou sistema educatiu va quedant plenament implantat. Encara però hi ha moltes persones que es pregunten quins canvis de fons suposa això. Se n'ha parlat molt de l'allargament de l'obligatorietat, dels programes, de l'organització dels centres. Tots ells aspectes formals: reformes, és a dir, canvis de forma. Però crec que cal aprofundir, i molt, en els principis que hi ha al darrera i que si no es coneixen ni comparteixen s'acaba de tenir una visió poc positiva, ja que el model no es posa en pràctica. I l'Educació és un camp on les persones posem els fonaments per a fer possible que es compleixin les nostres conviccions, sovint lligades a una manera de veure la societat i d'entendre el món. Dit d'una altra manera: si creiem en una cosa actuarem en un determinat sentit i farem les valoracions positives escaients de manera que es reforcin els nostres plantejaments i en cas de contrari s'acostuma a buscar possibles causes externes. Però, podem fer valoracions

d'una cosa que s'ha fet només parcialment (i d'una manera molt criticable)? Evidentment que sí, però, crec, que es bo que la finalitat sigui apropar-nos al model que s'havia previst en els aspectes que la pràctica ens demostrí que anem pel bon camí.

En articles d'anteriors números ja s'ha parlat d'algun d'aquests principis: el d'ampliar el període d'obligatorietat per a tots els nois i noies fins els setze anys i que l'escolarització sigui conjunta. Avui voldria entrar en un altre aspecte; espero que, a més dels professionals, interessi tothom, especialment els pares ja que són els que donen continuïtat al procés d'educació dels fills des del naixement fins a més enllà de l'adquisició d'independència en la vida.

Quina visió es té actualment de la manera d'aprendre del nen, la nena, el noi o la noia?

Mal aniríem si els canvis en el món de l'ensenyament es fessin perquè sí. Darrera del nou sistema educatiu hi ha

una nova visió del processos d'adquisició de coneixements, habilitats i valors. Les recerques en el camp del pensament humà -en els àmbits de la neurologia, psicologia, pedagogia- van descobrint les bases del funcionament de la nostra ment. Ben segur -la història de la Pedagogia ho constata- que en èpoques anteriors hi havia bons mestres i pares atents que actuaven amb una gran intuïció i que els podríem considerar com a plenament actuals en molts aspectes. Però el que es pretén ara és generalitzar una visió, recolzant-nos en les descobertes recents, bé, si podem considerar recents investigacions que arranquen trenta o quaranta anys enrera. Segurament hi ha problemes de la societat actual que emmascaren allò de positiu que es busca en aquest plantejament, però pensar que alguna cosa podem fer per col.laborar en canviar aspectes negatius de la societat d'avui també ha de ser una de les nostres fites com d'educadors.

Com aprenem els humans, especialment en etapes de la vida infantil i juvenil? Respondre breument a aquesta pregunta és força difícil, més aviat intentaré donar elements per a provocar una reflexió personal del lector o lectora.

En primer lloc allò que es proposa aprendre ha de tenir un significat per a l'alumne. És a dir els continguts que se li presenten han de connectar amb els aprenentatges que ha adquirit prèviament, han de ser prou propers perquè pugui anar progressant i anar construint el seu pensament de manera que vegi en allò que aprèn una funcionalitat, és a dir ha de veure que li serveixen bé per adquirir nous coneixements bé per aplicar-ho a la pràctica. Els aprenentatges depenen molt de la motivació, el caliu afectiu, els missatges valoratius que rep, el sentit que el nen o nena, noi o noia troba en allò que li proposem que aprengui. Amb això vull dir que els processos de pensament i les condicions en que es

donen són molt importants. Aquest, crec, és el punt clau de les noves orientacions en Psicologia i Pedagogia. Fins ara nosaltres ho hem viscut - el sistema educatiu es basava en models centrats en l'observació de la conducta i la mesura dels resultats dels alumnes. Els dos eixos bàsics eren que a un estímul obtindrem una resposta, si la resposta és l'esperada cal premiar-la (lloança, regal, una bona nota,...) i si no és l'esperada aleshores cal un càstig (amonestació, nota negativa,...). Dir ara que les noves recerques suprimeixen la validesa d'aquest plantejament *conductista* no ho veig encertat, però sí crec que suposen una millora important. Si els nous coneixements es construeixen sobre els que ja s'han adquirit anteriorment, en aquest cas també podem afirmar que les noves teories s'edifiquen

sobre les anteriors, de manera que es poden conservar elements que segueixen essent vàlids. Actualment fem entrar en joc el que anomenem processos cognitius, és a dir processos de construcció del coneixement. Els eixos bàsics d'aquest model que s'anomena *constructivista* ara quedarien esquematitzats en tres elements: estímul, procés i resposta. Sabem, no sols intuïm, que cal centrar l'aprenentatge en els processos, i aquest fet fa variar de manera radical el palantejament de l'ensenyament.

PROCÉS I PROGRÉS

Cada alumne començarà uns aprenentatges amb unes idees prèvies, unes necessitats, uns interessos que no seran els mateixos en tots. Cadascú ha de fer un progrés en funció de les

seves capacitats. Cadascú ha de procurar desenvolupar al màxim les seves aptituds personals i socials.

Aleshores, una de les claus està en l'avaluació de tot això, ja que valorar processos i les actituds és més complex. I avaluar des d'aquesta perspectiva implica una comunicació amb l'alumne i també amb els pares. L'avaluació aleshores no ha de tenir un valor de premi o de càstig, ha de ser un component essencial que doni informació de l'estat i de la marxa del procés en funció del propi alumne i dels objectius que es pretenen sense comparar-ho amb els altres. Si mestres, professors, pares, posem les bases per a que cadascú es vagi fent responsable del seu propi procés d'aprenentatge, aconseguirem una fita molt important: aprendre a

aprendre, allò que moltes vegades s'ha valorat de les persones autodidactes. Sí, ja ho sé, bona part de la societat (occidental, consumista) no sembla anar en aquest sentit ja que només valora els resultats, la competició, l'èxit a qualsevol preu... , però on ens està portant aquest camí?

El canvi és possible, donant-hi suport des de les famílies. El sistema educatiu pot ser una bona eina si treballem per uns objectius comuns.

En bona part, els nens, nenes, nois i noies, persones en període de formació, actuen guiats pel que s'espera d'ells, però cal ajudar-los, estimular-los, orientar-los en el procés, segons l'edat. I en aquest aspecte el paper dels pares és més que important.

JORDI PUJADAS I RIBALTA

BREUS

• La **Llar Infantil Municipal "El Jardinet"** ha ampliat les seves instal·lacions durant aquest estiu degut a la demanda de matrícula. El CEIP Dr Carulla va cedir un espai per poder fer una tercera aula i l'Ajuntament hi ha fet les obres per adequar-la. Durant unes setmanes els nens i nenes han fet classe en les dependències de les Escoles velles del carrer de l'Estenedor. Actualment la llar d'infants pot acollir 53 alumnes. Aquest curs hi ha 39 nens i nenes (entre 1 i camí dels 3

anys) matriculats repartits de la següent manera: 11 a la classe dels Ocells (petits), 14 a la classe dels Cargols (mitjans) i 14 a la classe de les Tortugues (grans).

• El **CEIP Dr Carulla** escolaritza actualment 297 alumnes: 100 d'Educació infantil i 197 d'Educació primària. Durant aquest trimestre destaquem la participació de tots els cursos en les festes de tardor visitant l'exposició de bolets del restaurant les Magnòlies i la celebració de la Castanyada.

• El **Col·legi Vedruna** escolaritza durant aquest curs 161 alumnes: 26 a la Llar d'infants, 39 d'Educació infantil i 96 de primària. La Germana Palmira, que fins ara era la representant de la titularitat, s'ha traslladat a Calella. Els alumnes de Primària varen anar celebrar la Castanyada al Corral del Mataró.

• Els alumnes de 5è dels dos centres de primària han fet una excursió al Montseny dins les activitats per a les escoles en el marc de la campanya *Viu el Parc*, subvencionada per l'Ajuntament. Ambdós, també s'han acollit a l'oferta del Consell comarcal per a visitar la planta de compostatge de Santa Coloma i l'Abocador de la Selva.

• L'**IES Montsoriu** enguany té la següent matrícula: 202 alumnes d'ESO, 96 de Batxillerat, 16 del Cicle formatiu que porta per nom: *Instal·lació i manteniment electromecànic i conducció de línies* i, encara del pla antic, n'hi ha 28 de 5è de Formació professional (15 d'Administratiu i 13 d'Electromecànica). Aquest és el primer curs que s'imparteix el nou Batxillerat complet, i els alumnes poden optar per les següents modalitats: Tecnològic, Ciències de la Natura, Humanitats i Ciències Socials.

El Jardinet

EDUCACIÓ EN EL LLEURE

Un any més l'Esplai Can Son es posa en marxa

Els monitors de Can Son considerem l'esplai com una forma d'esbarjo, una manera de viure el temps lliure, de divertir-nos i de conèixer una mica. Però, per nosaltres, l'esplai és sobretot una possibilitat educativa. Som conscients que la nostra tasca és ínfima al costat de la de pares i mestres, però també sabem que el procés educatiu resta sempre inacabat. Tots, tant els nens i nenes com nosaltres, aprenem constantment de la participació, de la relació amb els altres i de la comunicació. Per això, volem fer tot allò que estigui en les nostres mans per tal que els nens i nenes, els nois i les noies, descobreixin en l'esplai experiències que els ajudin a

construir la seva vida. Per tal d'ajudar als xics en el seu creixement personal, l'esplai compta amb una eina molt important: el joc. Però l'esplai ha d'oferir alguna cosa més que els jocs que tinguem a casa o que les altres activitats extraescolars. L'esplai permet fer nous amics, relacionar-se en grup, anar d'excursió i gaudir del contacte amb la natura, descobrir activitats que potenciïn la nostra imaginació i els tallers per adonar-nos que amb una mica d'enginyer es poden fer moltes coses... I a Can Son intentem fer tot això adequant al màxim les activitats a l'edat dels nens de cada grup: els petits, els mitjans, els grans i els

Garbellats (que són un grup de joves i funcionen de manera independent). Des que es posà en marxa l'esplai Can Son (ja fa catorze anys!) ha canviat la situació dels infants al poble i, ara, hi ha una gran oferta d'activitats destinades als xics que abans no es donava (activitats esportives, musicals, teatrals i de tota mena). Pensem que un esplai no té sentit si no està constantment interrelacionat amb l'entorn i, per aquest motiu, a Can Son procurem adaptar-nos a les circumstàncies del nostre poble. Tenim la sensació que també a l'esplai estem vivint una època de renovació i ens plantejarem noves activitats, objectius específics i propostes de funcionament,

però sense deixar pas de banda els valors que volem fomentar, els objectius educatius generals ni l'ideari del nostre esplai. Aquesta visió de l'esplai respon a la voluntat de millorar cada vegada una mica més i fa que any rera any ens plantejarem com volem que sigui l'esplai que oferim. Així, estem segurs que Can Son continuarà essent una entitat viva dins del nostre poble i que, durant molts anys, seguirem educant nens i nenes, i als nois i noies, perquè ells són el motor de l'esplai.

JORDINA BOIX I RUT
RIBATALLADA
Membres de l'equip de
monitors

Nens de Can Son en una excursió a Sta Fe. Hivern del 97.
Foto: Arxiu Esplai Can Son

L'edifici de l'Esplai.
Foto: Arxiu Esplai Can Son

EDUCACIÓ D'ADULTS

A l'Escola d'adults van funcionar les activitats dedicades a la formació contínua i permanent de persones adultes. Recordem que el lema internacional de la dècada actual és *estudis per a tothom*.

Aviat la Reforma educativa arribarà també a les escoles d'adults i, per tant, cal pensar que queda poc temps per completar els estudis de Graduat escolar i de Formació professionals (proves de FP I per a majors de 18 anys). Per a tothom que es decideixi, ara és el moment d'obtenir el títol. Tal com diu la campanya, *Graduï's, ara pot*.

Per altra banda, els estudis no reglats i complementaris van endavant. Ha tornat a començar un grup de *nous artistes* que es dedi-

quen a la Pintura (oli, aquarel·la, acrílica...) i segueix amb molta empenta el ioga, el curset de postres i el ja tradicional curs de tall i confecció (patrons i costura). Informàtica I i treballs manuals en pasta de paper i paper maixé complementen aquest tipus d'oferta. No cal dir que seguim fent els cursos d'Alfabetització i Coneixements bàsics i Cultura general. Recordem que la matrícula de l'Escola és oberta sempre. Trobar-se, conèixer noves tècniques... APRENDRE ÉS LA CLAU.

M. ANTÒNIA DAVI
Professora de l'Escola d'adults d'Arbúcies

FER O NO FER ESPORT? AQUESTA ÉS LA QÜESTIÓ

Reflexions per a decidir-se, o no!

Educació

D'esport n'hi ha de diferents tipus: d'iniciació, escolar, de competició, en el lleure, adaptat... cal saber quin ens correspon a cada moment, i quin volem o podem practicar.

"... la salut és l'estat de ple benestar físic, mental i social, i no la simple absència de mals o malalties" Organització Mundial de la Salut.

Estem malalts i no ho sabem; no tenim ni mal de cap, ni de panxa, ni d'esquena,... però no rutillem prou bé. Això sí, no acabem d'estar del tot fins, tenim no sé què, o no sé "quantus" que no ens deixa dormir tranquils o que ens fa entrar en un estat d'angoixa o de pànic existencial... O simplement estem més agressius, més dispersos, o més apagats, etc. D'això en té la culpa un nou corrent, o moda, anomenat estrès. Ara ja no tenim el tifus, o la tuberculosi, ara estem estressats.

El meu avi, en pau descansi, sempre deia que això són bajanades, que ara es viu molt bé: es menja tot el que es vol, i més, i quan es vol; es treballen només 8 hores –tot i que alguns encara 9, 10 i... -, i només fins el divendres...; que es volta molt i sempre en cotxe; guanyeu molts duros... i encara ens queixem. En els meus temps –deia ell- res de tot això, i no teniem estrès.

El que passa és que ara no es té temps. Fa falta per descansar, per desconnectar, i per no estressar-nos.

Un remei per aquest famós terme de finals del segle XX és trobar una vàlvula d'escapament de totes les tensions acumulades durant el dia o la setmana. Una de les millors és fer esport. No cal competir, ni passar-s'hi hores com els professionals, només cal una estona –la que es pugui- un parell de cops a la setmana i això ens ajudarà, de ben segur, a reduir l'estrès.

"La gent s'arregla tots els dies els cabells, perquè no el cor?"
Mahatma Gandhi

Cal sempre, abans de fer o practicar esport, assegurar-se d'unes quantes qüestions.

- S'ha de controlar una mica l'alimentació, almenys, intentar assolir una dieta equilibrada en relació a l'esforç que es realitza.
- S'ha de controlar la pròpia salut. No es pot començar a córrer com un professional si no es tenen les suficients capacitats o garanties que el nostre organisme aguantarà les càrregues que li oposem. Per tant, cal un control mèdic o alguna revisió amb una certa periodicitat per prevenir ensurts a l'hora de la pràctica esportiva.
- I sobretot, cal triar quelcom que ens agradi i motivi, i que ens ajudi a oblidar-nos per uns instants d'allò que ens preocupa la major part

de la nostra vida, i que ens provoca l'estrès: la feina, els fills, la casa les amistats, els calers, el cotxe, la roba, el cos, les marques.

- No cal competir si no es vol. Només pel fet de fer activitat motriu ja n'hi ha prou, no es necessita cap justificació ni pedagògica, ni moral: la seva pròpia pràctica –i la de qualsevol activitat física- ja l'autojustifica el propi plaer de fer-ho. El voler fer-ho ja dóna totes les raons i arguments necessaris per posar-se en marxa.
- Cal saber els avantatges que comporta l'activitat física vers el nostre organisme:
  - Sistema cardiovascular: Augmenta la grandària de les cavitats del cor, l'enforteix i per tant, el cor –que és un múscul- pot bombejar més sang a cada batec, i aquesta arriba a més llocs. Alhora es disminueixen

les possibilitats d'una aturada cardíaca.

- Sistema respiratori: S'oxigena millor l'organisme –més ventilació pulmonar-, per tant es redueix la freqüència respiratòria (número de respiracions per minut).
- Sistema nerviós: Millora l'activitat d'aquest sistema. Proporciona més velocitat de reacció i, per tant, més coordinació per a fer els moviments. També afavoreix l'eliminació de la tensió nerviosa, produïda pel sedentarisme i les preocupacions. Relaxa.
- Aparell locomotor: Afavoreix el creixement. Reforça òrgans com els ossos, lligaments, tendons i articulacions, reduint les possibilitats de lesions i malalties reumàtiques. Els músculs guanyen resistència, força, velocitat, flexibilitat,... i

òbviament hi ha una millora en la coordinació muscular per a fer qualsevol activitat quotidiana.

De fet, si t'ho penses bé, hi ha un munt de coses que milloren del teu organisme si hi ha una pràctica esportiva o activitat física regular.

Es pot despreciar una oportunitat com aquesta? Contràriament, els detractors d'aquestes propostes, defensen que hi ha riscos i inconvenients que fan que tot aquest potencial quedi reduït a lesions, despeses en material, pèrdues de temps, discussions, etc... Cal valorar-ho tot, i actuar en conseqüència, però cal fer-ho ara!

Com va dir Juvener, poeta llatí: "*Mens sana in corpore sano*"

JORDI GUERERO I COSTA,
Mestre d'Educació Física de
Col·legi Vedruna

Quan de canviades es veuen les coses quotidianes amb el pas del temps. Qui hauria pronosticat fa vint anys que la població d'Arbúcies podria créixer i desenvolupar-se com ho ha fet. Quants de records que evoquen els més adults de com era la seva vida en el passat. De quan eren de joves, què feien, en quin ambient es movien... Però, on serem d'aquí uns anys?, cap on ens porta aquest present que vivim?, què podem albirar del futur que s'acosta? A poc més d'un any d'arribar al 2.000, alguns joves d'Arbúcies dibuixen el futur que els tocarà viure.

COM S'IMAGINEN EL POBLE

D'entrada imaginar-se el poble d'Arbúcies del segle XXI no sembla tasca difícil si falten pocs anys perquè comenci. Sembla que no ha de canviar molt. Però la percepció dels joves arbuciencs parteix de condicionants diferents. Ja no parlen d'una llarga dictadura passada, ni de quin canvi han experimentat a nivell humà la gent del poble, el nivell formatiu, per exemple, des d'un punt de vista professional o cultural. El futur ja no es construeix sobre models que van funcionar als anys 60 i 70.

Tots coincideixen que les tecnologies i amb elles les comunicacions transformaran les nostres vides. L'espai verd haurà de retrocedir per deixar pas a la urbanització que ordenadament s'expandirà el que pugui a partir de l'actual nucli "pels pocs llocs que li queda, com ara la zona del nou camp de futbol, el Turó del Pi, per sobre del Camp de l'Oliver..." Les noves carre-

teres i rotondes que obriran pas als nous carrers."Tota la zona de la variant serà un polígon industrial". La modernitat se seguirà instal·lant al poble. "Fins i tot, hi haurà semàfors" opina algú. La posició privilegiada com a "Vila Jardí del Montseny", pel que suposa viure al costat d'un Parc Natural, a pocs quilòmetres d'una important metròpoli (l'àrea metropolitana de Barcelona) i a molts menys de la mar Mediterrània és una combinació perfecta.

Arbúcies el veuen com un poble industrial, "desapareixeran els pocs horts i terres de conreu que queden i tot el poble girarà al voltant de la indústria carrossera". "Qui vulgui continuar vivint a Arbúcies trobarà feina a les empreses carrosseres i la tèxtil" però aquells que han decidit estudiar a la universitat hauran de marxar perquè "no hi haurà feina per a ells". Tots voldrien viure a Arbúcies però, si per alguna raó haguessin de marxar ho farien principalment per motius de feina i després per altres condicionants com de la parella que formin. Però molts accepten que Arbúcies seria la referència com a segona residència. L'opció d'anar a viure en una casa de pagès, allunyada del poble, no la troben impensable.

Europa, també serà un motiu de canvi. Els joves opinen que el nostre poble, tot i la seva modèstia de pocs més de 5.000 habitants que tindrà d'aquí deu anys, podrà ensenyar a altres i podrà mostrar-se obert a aquests canvis que d'aquesta banda arribaran. No hi ha angúnies.

LA PART OPTIMISTA DEL FUTUR

Quan els pregunto pels problemes que actualment preocupen la gent i que creuen que poden ser resolts en el futur, responen amb infinitat de temes i de nivells.

Hi ha qui respon que el que preocupa a tothom és el seu entorn immediat: l'educació i la salut dels fills, els familiars, la llar, l'economia de casa, el lloc de treball, en definitiva, el futur dels seus. Però també els temes generals, la política del país, la solidaritat entre països, el problema ecològic, ... Aquestes segur que seran encara preocupacions de tothom en el futur.

Les concrecions optimistes van en la línia que els problemes que tenim ara hi continuaran essent però ens afectaran menys. Tindrem més elements per fer front a aquests problemes: tindrem un ensenyament amb més mestres i menys alumnes, per tant millor, el nivell d'estudis serà més elevat, hi haurà més serveis mèdics, millors instruments odontològics i millors medicaments, ... El nivell de vida serà més elevat. Les solucions vindran de la tècnica i la ciència per tal de millorar la comunicació i garantir major comoditat. "No marxarà la llum del poble per una petita tempesta". "Agafarem un ventall més ampli d'emissores sense tenir la sensació de viure en un sot". "La genètica aportarà moltes millores a la raça humana, però també molts maldecaps". Alhora, opinen, que hi haurà més consciència amb el medi ambient. "Els contenidors de plàstic i de tetra-bricks seran una realitat".

"Els nous carrers i vials d'asfalt s'aniran extenent en detriment de les zones verdes"

DEL XXI

Altres són preocupacions que voldrien veure resoldre. Consideren que Arbúcies és un poble car i els articles i serveis que s'hi compren podrien abaratir-se. Els serveis de comunicació i de transport hauran de millorar molt. **“Seran molt més segurs, hi haurà molt pocs accidents i la mortalitat desapareixerà quasi per complet”**.

Els temes de col·lectivitat, com la integració d'immigrants o la participació ciutadana i la iniciativa popular en les activitats cíviques, culturals i solidàries podran afavorir-se amb aquesta nova situació. Serem un poble multiracial. **“El que avui coneixem com immigrants, que han arribat els darrers anys, dintre de dues o tres generacions seran ciutadans normals i corrents... amb tots els costums del país”**. Esperen també que Arbúcies sigui essent un poble que es mogui en aquest sentit.

Tots coincideixen que hi ha problemes que seran preocupació per a les generacions del futur que ara són impossibles d'imaginar. Malgrat això ja apunten que hi haurà molts i millors cotxes, i no massa més bicicletes, tot i que **“les carreteres estaran adequades per circular-hi”**. També hi haurà molts més aparcaments, menys varietat de botigues ja que la gent preferirà anar a comprar coses a grans superfícies de fora, ... També hi haurà serveis públics d'esbarjo i culturals millorats i renovats, **“per fi un nou poliesportiu”**, i no tenen tan clar si els serveis privats es mantindran: cinema, bars, pubs... **“el Casino i el Torres sempre hi seran, encara que canviïn de mans, ja que formen part dels arbucians”**.

LA PART PESSIMISTA

Quan els pregunto pels problemes que preocuparan principalment la gent en el futur, responen amb un sentit més general, **“aquestes preocupacions seran generalitzades arreu”**.

Els importants avenços tecnològics potser deixaran de tenir en compte als humans i el seu medi. Els llocs de tre-

ball poden reduir-se molt amb la robotització d'empreses, **“moltes persones quedaran sense feina”**. L'atur serà una preocupació principal. Malgrat això tots coincideixen que hi haurà més indústria i si fa no fa les mateixes activitats empresarials. La localització geogràfica del poble també pot ser un problema per la inversió pública i privada de nous serveis i de la indústria que sovint tendeix a buscar zones on hi ha més gran concentració de població.

La paulatina unificació europea portarà, a nivell quotidià, de la ciutadania, molts més problemes dels imaginats (la moneda única, la llengua de comunicació, els nous hàbits i costums, ...). Opinen que l'increment de la immigració és inevitable i la seva situació dependrà de com ho hagi d'acceptar la gent.

L'esgotament dels recursos naturals (petroli, aigua, minerals, ...) és un problema que es patirà i que farà espavillar-nos a buscar i utilitzar fonts d'energia alternatives o noves utilitzacions dels recursos.

L'aspecte social també serà font de preocupació: **“Tindrem més relació amb persones de lluny que amb el nostre propi veí”**. **“Hi haurà més diferències entre nosaltres que no detectarem”**. L'atenció a la tercera edat, les celebracions religioses, les manifestacions festives potser aniran a menys. Com a l'apartat anterior, els joves també apunten situacions que poden incrementar les preocupacions. La crisi de la unitat familiar (increment de separacions i divorcis), el sistema de pensions que s'heretarà, l'excés de la tecnologia lligat a la deshumanització (la pèrdua de comunicació entre les persones), més diferències amb el Tercer Món (la superpoblació que hi afectarà)... Però també diuen que els avis estaran millor atesos mèdicament, la situació de la dona millorarà, els nens tindran més entreteniments, ...

ELS JOVES DEL FUTUR

Per acabar em parlen dels que els tocarà ser joves al segle XXI. Els joves tindran les ganes de viure, d'aprendre, de divertir-se que els caracteritza. Potser s'independitzaran més tard o seran menys conformistes però seguiran sent, en essència, joves. Tindran més recursos per estudiar i aprendre, més possibilitats d'escollir i de forma més pràctica, **“seran molt més intel·ligents que nosaltres”**. Podran expressar més obertament les seves opcions sexuals amb una societat que serà més tolerant, **“per amagar allò que en un poble en correria la veu de forma viperina”**. Els estils i les modes de les persones es combinaran i s'assemblaran més a tot arreu.

La joventut del futur estarà preparada per ser oberta a tothom, a moure's i a canviar constantment. No tindran molt present el passat i miraran per viure en un futur d'adaptació constant marcat pel que diran els mitjans de comunicació. Les relacions entre els joves no seran tan determinades pel veïnatge sinó pels interessos comuns. Serà possible tenir comunicació amb gent que es troba lluny com si es trobés molt aprop facilitat per la comoditat per desplaçar-se i comunicar-se, **“la visita virtual d'altres realitats des de casa serà possible”**. De ben segur que això afectarà al tarannà actual dels joves la qual cosa farà que **“les activitats més corrents entre els joves d'avui seran abandonades per pèrdua d'interès i, per tant, manca de relleu generacional”**. Hi haurà costums i festes, com per exemple les Enramades, que no creuen que es perdin sinó que es celebraran d'altres maneres com ha demostrat la història fins ara. De tota manera tots coincideixen que el futur en algunes matèries els serà molt complex: la situació del món laboral, l'impacte de l'home en el medi natural, els grans blocs econòmics i polítics mundials, ...

TOMÀS MORÉ

El meu agraïment als joves d'Arbúcies, d'entre 18 i 25 anys, que m'heu dedicat el vostre temps a visionar el futur del nostre poble.

EL TAN ANOMENAT ESTAT DEL BENESTAR (2)

Aquest article continua l'explicació iniciada en el número anterior. Si bé en la primera part es feia una anàlisi de l'evolució de l'estat del benestar i dins de quina situació de crisi es troba immers, bàsicament per la postura de les polítiques neoliberals actuals, és hora ara d'apuntar cap on van les possibles reformes.

En forma de resum, recordo que l'estat del benestar ha servit per millorar les condicions de vida de la població en general i per garantir el desenvolupament del capitalisme modern. Va començar donant garanties de dignitat a persones que havien treballat assalariades. A continuació, va permetre assegurar al conjunt de la població de prestacions econòmiques davant les situacions d'adversitat. Aquest model de transferència de recursos no ha estat interclassista, sinó, de sans a malalts, d'actius a passius i

de joves a vells. I finalment el model es troba amenaçat de ser desmantellat, en part per canvis en els paràmetres demogràfics de la societat actual i per la globalització de les relacions econòmiques, però bàsicament per les argumentacions de les polítiques neoliberals.

Malgrat això, són necessaris processos de reforma de l'estat del benestar perquè hi ha coses que han canviat. Aquestes en són algunes de les possibles reformes:

LA SOCIALITZACIÓ DE L'AVENÇ TECNOLÒGIC

Ha arribat el moment, durant els anys vuitanta, en què es trenca l'equilibri entre el que es produeix a la indústria i al camp i el que la gent acaba comprant, perquè a occident la demanda ha deixat de créixer -la població deixa d'acumular perquè ja té moltes de les seves necessitats cobertes- i, mentrestant, les possibilitats productives han augmentat a causa de l'aparició de noves tecnologies.

En bona mesura, les investigacions que han permès les noves tecnologies les han finançades amb diners públics, ja que és amb aquests fons que es nodreixen la majoria d'universitats i institucions de recerca. Ara bé, ha estat el sector privat qui s'ha apropiat dels avenços tècnics per al seu ús. La socialització dels nous avantatges tecnològics potser hauria representat una alternativa a l'impacte que aquests mateixos canvis han generat sobre el mercat de treball. Potser hauria estat possible disminuir la jornada laboral. En no fer-ho, el manteniment d'hores de treball per individu implica reduir el nombre de treballadors i, per tant, més gent a l'atur. Les persones expulsades del mercat les manté l'estat del benestar que, d'aquesta manera, ha de suportar una despesa social excessiva per als seus recursos.

SANCIONAR EL DUMPING SOCIAL *

La internacionalització de l'economia demana que cal ser competitiu perquè si no, altres països s'apoderen del mercat que és propi. Si cal ser competitiu, cal reduir els costos de producció i, sobretot, els costos laborals. Com a conseqüència, per abaixar els costos laborals s'han de limitar els drets socials dels treballadors. L'esquema és, sovint, presentat com a unidireccional i amb un resultat pre-determinat. Perquè sinó es busquen costos laborals més baixos en països tercers on les lleis de mercat són flexibles i poc protectores dels treballadors.

Doncs bé, el comerç exterior dels països de la UE es realitza amb altres socis de la mateixa comunitat i això, en realitat, limita bastant aquest efecte del dumping social. Els països europeus haurien de practicar polítiques molt més actives per defensar l'estat del benestar. Podrien plantejar, per exemple, en les rondes negociadores de l'Organització Internacional del Treball (OIT), la impossibilitat d'arribar a acords comercials amb països que no respectin els drets humans, i entre ells, el d'un treball digne. Les jornades abusives, els salaris de misèria, l'absència de condicions mínimes de salubritat i de seguretat, l'existència de treball infantil, etc., que contradiuen els més elementals drets del treball; i d'altres referents a l'absència de

mecanismes de protecció social, com la prohibició de les organitzacions sindicals, etc., podrien ser tractats si els països centrals del capitalisme tinguessin una actitud decidida en aquesta direcció.

NO PERMETRE L'APARICIÓ D'EXCLOSOS DEL MERCAT DE TREBALL

Des del moment en què comença a perdre's la convergència d'interessos entre els treballadors i es trenca la composició socioeconòmica dels grups que donaven força a les reivindicacions obreres, es produeix una pèrdua de poder polític de les organitzacions sindicals. Aquest fet provoca la ruptura de la solidaritat interna de classe; la solidaritat, si existeix, es manifesta només entre grups molt més reduïts -l'entorn familiar-. Resultat de tot plegat és una profunda dualització dins les classes assalariades entre les classes mitjanes que gaudeixen d'estabilitat en el treball i aquells grups que queden exclosos del mercat de treball. No hi ha tan sols un eix vertical que separa "rics" de "pobres" sinó que s'hi ha afegit la nova barrera entre "inclosos" i "exclosos". Sovint, els antics mecanismes de solidaritat horitzontal són substituïts per d'altres de verticals. A la

NOTES:

*Venda de productes a un preu més elevat a l'interior d'un país productor que en els mercats estrangers.

pràctica, el treballador ha d'estar interessat en què l'empresa funcioni i tingui beneficis, perquè en depèn el seu lloc de treball, que no pas a solidaritzar-se amb els aturats, amb gent que està immersa en un altre tipus de problemes.

PROTECCIÓ SOCIAL NO ASSISTENCIAL

El sistema de protecció social evoluciona, cada vegada més, cap a mecanismes de protecció assistencial. Es desenvolupa un nou context caracteritzat per la combinació del recurs a l'assegurança privada per part de les rendes mitjanes i altes amb la cada vegada més alta despesa social derivada de l'augment de la desocupació i de l'encariment del cost mèdic i farmacèutic pel progressiu envelliment de la població. L'assistencialització atempta directament contra els drets en què es fonamenta l'estat del benestar, ja que aquest no és només un sistema d'organització econòmica, sinó també un concepte moral pel que té de projecte col·lectiu.

INCORPORACIÓ REAL DE LA DONA AL MERCAT DE TREBALL

L'estat del benestar era un sistema intensament patriarcal en el qual les dones tenien drets, bàsicament, per ser esposes o mares però gairebé mai com a subjecte actiu ja que el treball domèstic no era -ni és- remunerat i, per tant, no generava drets socials. La dona tenia una dependència total respecte del seu marit. Però, l'estat del benestar permet a les dones assolir un nivell educatiu impensat fins aleshores. L'educació ajuda a les dones a prendre consciència de la seva situació i a intentar defugir la dependència respecte dels homes. La incorporació al mercat de treball és la manera més efectiva d'aconseguir-ho perquè permet l'afirmació de la dona com a individu econòmicament independent i, a més, pot gaudir de l'assistència social si li manca la feina.

Normalment però es tracta de tasques que són una prolongació de les que es realitzen al si de la llar. Les professions relacionades amb l'atenció i cura de les persones, per exemple, la medicina, la infermeria, el treball social, l'educació,

entre altres, són les més habituals entre les dones. Es tracta d'activitats molt semblants a les que tradicionalment feien sense rebre cap contraprestació a canvi. En conseqüència, les dones han accedit al mercat laboral però no s'han acabat de trencar els rols imposats per la distribució tradicional de feines dins de la família. Per acabar d'adobar-ho, aquest treball de la dona es produeix amb uns nivells de salaris inferiors als que cobren els homes i amb contractes molt més precaris.

La qüestió de la desigualtat entre sexes ha entrat en els projectes polítics, tot i que com a últim punt dels programes. Quan es tracta aquest tema sempre es fan bones declaracions d'intencions i recomanacions genèriques. No es duen a terme mesures serioses per fer front a la desigualtat.

REFORÇAMENT DE LA SOCIETAT CIVIL

L'estat del benestar era clarament intervencionista en tant que prestava serveis directament a la societat, sobretot, educació i sanitat. És a dir, les administracions públiques eren molt burocratitzades i subministradores de serveis força homogenis independentment de les necessitats dels ciutadans. Els funcionaris de l'administració definien quins eren les necessitats de la població. En un nou estat sembla clar que s'hauria de reduir el seu volum i eliminar moltes de les tuteles que s'exerceixen sobre els ciutadans. I també, cal no oblidar que el mercat exerceix una forta pressió per aconseguir que les prestacions socials siguin proveïdes pel sector privat però això pot induir a una devaluació dels drets ciutadans. Per exemple, si un ciutadà es dirigeix a l'administració pública, serà tractat com qualsevol altre ciutadà, però si ho fa a una empresa privada que ofereix serveis, la relació establerta dependrà del que pugui pagar. Una altra possibilitat és l'increment de la participació ciutadana mitjançant un reforçament de la societat civil que anés paral·lel al debilitament de l'estat. S'està produint un canvi en el paper del ciutadà, que cada vegada més, s'està convertint en client-consumidor. És clar que es corre el risc que s'acabi considerant al ciutadà només com un client que serà atès en funció dels recursos disponibles, com passa en el sector privat en general.

SÍ A LA SOLIDARITAT ENTRE REGIONS, NO, A LA DISCRIMINACIÓ

Les diferents situacions econòmiques de les àrees geogràfiques justifiquen l'actuació diferenciada de la fiscalitat i conseqüentment la diferent repercussió sobre els ciutadans que les habiten. Però la fiscalitat ha de respectar dos principis: el que no amenaci la productivitat de la regió, per això les transferències impositives -amb inversió pública i serveis per millorar zones desprovistes- que exigeix la solidaritat o la cohesió social entre regions, i el d'equitat -el principi de no discriminació- en què la provisió de serveis públics i infraestructures no es quedi curt respecte a zones de situació econòmica similar.

Algú en representació dels interessos socials ha de dir si la societat accepta el sacrifici del que hi perd per al guany de qui hi guanya perquè així es millori l'equitat. S'ha de definir el que val socialment una situació respecte d'altres alternatives. El benestar social ve determinat de triar el grau en què volem valorar la situació d'uns individus respecte d'altres i l'aversion social a la desigualtat. La societat pot jutjar electoralment el polític en funció de quina tria en faci entre aquests dos elements.

TOMÀS MORÉ

BIBLIOGRAFIA

- La crisi de l'estat del Benestar* per Jordi Sànchez i José Adelantado, maig 1998.
Al voltant dels conceptes de desigualtat i solidaritat per Guillem López i *La relació Catalunya-Espanya*. Proa
Una reforma estructural necessària per Andreu Mas-Colell, octubre 1998. Proa

El rol tradicional de la dona no s'ha trencat del tot amb la seva incorporació al món del treball.

SOCIETAT

Avui podríem fer una ruta per les diferents entitats, grups, comissions, etc. que ofereixen als arbuciençs de totes les edats la possibilitat de veure, fer, aprendre del món del teatre. Aquesta ruta la fem a la nostra Vila d'Arbúcies, tenint en compte la tradició teatral que fa molts anys ha tingut aquest poble i les entitats i persones que han tirat endavant nombroses representacions.

Obra de teatre de Cal Xic
(Obra del grup dels petits.
Maig 98)

CAL XIC

Una experiència que sempre ha estat molt interessant i que ara ja es troba plenament consolidada. Des de la Llar de Jubilats es dona la possibilitat que nens, nenes, nois i noies s'endinsin en el món del teatre, coneguin la seva història, les possibilitats del seu cos i això amb un treball de molts i molts voluntaris fa que s'arribin a realitzar petites mostres d'obres, a vegades adaptacions d'au-

tors consagrats, que arrodoneixen tot un procés d'aprenentatge.

Enguany hi ha 34 inscrits, dividits en dos grups que ja des de fa dies estan treballant amb exercicis preparatoris i veient una panoràmica de la història del teatre fins que més endavant es concretin les obres que es faran, es faci el repartiment i es comenci a assajar.

TEATRE JOVE

Una altra possibilitat és el grup de teatre jove, que es va formar a partir de la iniciativa d'uns nois i noies

que van assistir a uns cursos amb l'Elisabeth Cauchetiez, directora de teatre que el Centre va fer venir per in-

tervenir en la formació de joves actors.

Després d'aquests cursets d'iniciació, els participants van passar a col·laborar en les obres que preparava el grup d'adults del Centre, com ara "Els savis de Vilatrista" o els clàssics "Pastorets".

Paral·lelament, van començar els assajos de l'obra "Ens ha caigut la sogra", que es va estrenar l'any passat i de la qual ja s'han fet quatre representacions.

Actualment s'està assajant "Cervells en la fosca", que s'estrenarà a principis de l'any vinent. Es tracta d'una

obra de caire molt diferent a la que el grup de joves va fer l'any passat i representa tota una innovació respecte al tipus d'obres que normalment fa el grup del Centre, ja que en aquest cas, s'aposta per un drama contemporani.

Amb aquesta obra, està previst entrar en el circuit teatral de la Diputació de Girona, per a poder fer algunes representacions fora del nostre poble (com ja es va fer amb "Ens ha caigut la sogra").

Obra de teatre dels joves

TATS TENEN ELS R I VEURE TEATRE?

CRÈDIT VARIABLE A L'IES MONTSORIU

L'IES Montsoriu també ofereix als alumnes d'ESO un crèdit variable de Teatre. El seu professor, l'Albert Parareda ens descriu així aquesta activitat. "A primer curs d'ESO una vintena d'alumnes d'Arbúcies tenen l'ocasió de fer un crèdit variable de teatre. Són trenta-cinc hores aprenent a

perdre la vergonya que fa parlar i expressar-se en públic. Són trenta-cinc hores dedicades a estimular la creativitat personal i del grup. El que es vol és aconseguir que els alumnes s'ho passin d'allò més bé i que augmentin la seva autoestima. Ja sabem que amb tan poc de temps no es poden fer miracles,

però més val això que res. En aquests moments estem preparant una versió lliure (una mica esbojarrada) de "El retaule del flautista" d'en Jordi Teixidor en la qual els alumnes escriuen una part del text i de les cançons. Esperem tenir-la enllestida per Nadal i estrenar-la per als alumnes, pares i mestres.

La llàstima és que no tinguem una sala d'actes mínimament equipada. La llàstima és que només vint alumnes tinguin l'ocasió de passar-s'ho bé fent teatre. La llàstima és que no hi hagi més teatre ni a l'ESO ni al Batxillerat. Quina llàstima de tantes llàstimes!."

MOSTRA DE TEATRE

Fa 7 anys que els arbúciens tenim la sort de poder veure teatre cada dissabte, durant 6 setmanes de la tardor. El Teatre del Centre selecciona una mostra d'obres dels grups amateurs o semiprofessionals de les comarques gironines.

Val a dir, que la qualitat de les obres i dels grups, és molt desigual, però permet tenir una certa

perspectiva del teatre de les comarques gironines.

La mostra és ja un fet consolidat tot i que per minories, només l'obra que presenta el grup arbúcienc, sigui quina sigui, aconsegueix omplir de gom a gom les 200 butaques del local. La resta manté un interès discret que es demostra amb l'assistència del públic.

Escena de l'obra "El trampós entrampat" a càrrec del Grup de Teatre Centre d'Arbúcies.
Foto J. Camps

EL TEATRE DINS DE LES FESTES D'ARBÚCIES

Hi ha obres de teatre que es fan en moments puntuals de les festes arbúciencs: L'obra que marca el tret de sortida de la Mostra de Teatre i que coincideix amb l'Aplec de la Capella, la festa Major i els Pastorets per Nadal.

De la primera ja n'hem parlat abans. Així doncs des de fa molt de temps, per la festa major petita, és a dir, l'aplec de la capella tenim dues sessions de teatre assegurades. La del dissabte que omple la sala i el diumenge, déu n'hi do.

La comissió de la Festa Major, dins del programa de la qual sempre s'ha ofert teatre, porta tres anys oferint-nos obres de certa fama i renom i que porten temps a les cartelleres dels principals teatres. Aquestes han estat: "La extraña pareja", "Políticament incorrecte" i "El florido pensil", i val a dir, que en el marc de can Cassó, perquè no es disposa de cap sala per donar cabuda a tanta gent i també seguint la tradició, sempre han comptat amb molt de públic. I l'altra festa que ens ofereix

teatre són les diades de Nadal, amb l'obra característica "Els Pastorets", així doncs fa molt de temps que any rere any es procura que aquesta tradició no es perdi i amb més o menys novetats es porta a terme aquesta representació.

El Florido Pensil

Entitats i Persones

RIALLES/XARXA

Fa gairebé 12 anys que el grup, primer Rialles ara xarxa d'Arbúcies, programa espectacles infantils, d'entre els quals cal destacar el teatre. Les obres representades per companyies

d'arreu dels Països Catalans, v o -

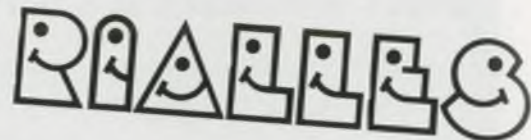

len aportar a l'educació integral dels infants i dels joves, tota la riquesa del món del teatre. Cal des-

taçar que és molt important aquesta variació d'artistes, temes i continguts per poder mostrar el panorama teatral al públic d'Arbúcies. Les obres que es representen han passat per una comissió de seguiment del moviment i això garanteix una qualitat artística.

També, val a dir, que educar espectadors infantils, vol dir potenciar espectadors adults i obrir nous interessos per veure bones obres, o fins i tot per participar en grups de manera molt més activa.

La temporada s'inicia amb l'espectacle de carrer dins

dels

actes de l'aplec de la Capella i seguidament es passa a la programació teatral, una obra el mes d'octubre i una el mes de novembre. El desembre i sempre d'acord amb el grup del Teatre del Centre, passem una pel·lícula perquè els assatjos de Els Pastorets ja tenen l'escenari ocupat.

Es comença l'any i es fan obres durant els mesos de gener, febrer, març i abril. Dins d'aquest mes de primavera l'obra es fa coincidir amb els actes de la setmana cultural de Sant Jordi.

Al mes de juliol també s'ofereix un espectacle, a la nit, dins de la programació d'estiu.

El moviment ha pretès mostrar al públic la màxima varietat de modalitats teatrals: titelles, teatre de text, teatre de clowns, màgia, ballet, etc. però el teatre sempre ha ocupat un lloc preferencial i ha gaudit de molta acceptació entre el públic, no tan sols infantil sinó de totes les edats.

DIVERSOS

Encara hi ha altres possibilitats que tot i que sigui molt per sobre volem esmentar, i també podria ser que n'oblidéssim alguna, cosa que ens sabia molt de greu.

Per una banda tenim una activitat extraescolar que organitza el Col·legi Vedruna i que també és un taller de teatre infantil que ja va funcionar el curs passat i que enguany compta amb la participació de 16 infants de 4 a 8 anys. Es fa els dimecres de 12 a 1 del migdia i el dirigeix en Rafel Faixedas, membre del Teatre de guerrilla.

Format per gent molt diversa i sota la direcció d'en Manel Planchart trobem un grup de teatre, que assaja a la Llar de Jubilats i que amb l'obra "La boira o recels d'una nit" va cloure la mostra de teatre d'enguany.

I per acabar també voldríem destacar tot un seguit de Temps de poetes que des de l'any 1985 han visitat la nostra Vila a través de la Fundació "la Caixa" i que ens porten espectacles poètics però amb una volguda escenografia, música i altres elements que fa que els puguem contemplar com obres teatrals.

Durant aquests anys hem tingut la sort de veure gent que després han sobresortit per diversos temes: fundació de companyies teatrals, artistes coneguts i consagrats al món del teatre i la TV, gent de les arts plàstiques en general, etc.

Algunes d'aquestes versions han estat estrenades a Arbúcies i després han recorregut altres sales com les del Teatre Lliure o la cuina del teatre de l'Institut.

No podem parlar de tots però segur que recordeu escenificacions sobre textos de Màrius Torres, Josep

Carner, Víctor Català, M. Mercè Marçal, Jaime Gil de Biedma, Paul Auster, Pere Quart o el darrer sobre Borges, que es va fer el 27 d'octubre passat.

I entre els seus intèrprets voldria recordar: Núria Candela. Feliu Formosa. Carme Sansa Imma Colomer, Toni Pasqual, Quim Lecina, Cristina Cervià, Jordi Dauder i tants d'altres que ens han fet endinsar dins la poesia i el teatre.

CARME TORELLÓ

PERSONES...

LLUÍS TORRENT, ÀLIES LLUÍS PEI

Entitats i Persones

Qui més qui menys, tothom l'ha vist, el té conegut o hi ha parlat. En Lluís és un personatge entranyable. Alegre, xerraire, de la broma, en el fons molt tímid, però ho amaga explicant històries que no sap fins a quin punt t'has de creure. Et fa dubtar entre si et pren el pèl o és que ell mateix es creu les anècdotes que explica. Sempre és bo de tenir-hi una conversa. Sense ell el paisatge humà d'Arbúcies seria diferent. Ha treballat tota la vida al taller, però el seu tarannà és d'home de bosc. Té les maneres i les actituds dels bosquerols d'anys enrera, com si ell en fos l'últim hereu.

En Pei, ha tingut una infantesa molt punyetera. Recorda haver passat fam, i també recorda haver anat a demanar caritat per les cases riques del poble. Tenia la ruta marcada per cada dia de la setmana, tres dies les cases del poble i tres dies per les de pagès.

La seva mare, havia de pujar la canalla anant a buscar llenya i això no donava per gaire. Era, en la seva infantesa, una situació que es donava a moltes famílies.

Quan eren tota la colla d'amics jugant a la Plaça i, s'arribaven les cinc de la tarda, tots s'escampaven a buscar una llesca de pa a casa seva. En Lluís si volia berenar no podia pas anar a casa, no n'hi havia, per ell ja sabia on li'n donarien.

Era bessó d'una nena, que va morir al bressol, quan un dia, en què la mare treballava es va calar foc a casa seva. A ell el van poder salvar, però la nena es va perdre per sempre. A cap edat, ell creu que als 15 anys, va entrar a fer l'aprenentatge, en una empresa de carrosseries, que és on ha treballat tota la seva vida.

Quan li faltava poc per anar a fer la mili, la mare es va morir i ell i el seu germà

gran, en Peret se'n van anar a viure amb la tia, on va residir fins que es va comprar un pis al turó del Campament.

Tot i viure de la feina del taller, en Pei és home de bosc, de dits i de fets. Ell i la motoretta se n'han fet tips d'anar a muntanya, sigui per caçar bolets o a qualsevol altra cosa, perquè li agrada.

Aquestes vivències tant dures, i les que no explica, no han fet però que en Lluís sigui una persona trista ni ressentida, ni de bon tros envejosa del qui té més. Més aviat és un home de la broma, que li agrada explicar coses, que no saps on acaba la veritat i quan comença la fantasia. Sobretot quan parla de la dona i la canalla, o de quan anava a lligar a Lloret. És una espècie de combinació que el fa inventar "gotlles" entre la conversa, perquè en el fons, és ben vergonyós. Ell diu que es deixa enredar "anant i vinguent", però que encara que ho vegi no és capaç de dir res.

Està orgullós d'haver format part del grup que va iniciar l'Agrupació Sardanista d'Arbúcies, i també de la col.laboració que fa, d'anys i panys, en la rifa d'ous i cava, per l'Aplec de la Capella.

En Joan Illa el va animar ara ja deu fer vint-i-cinc anys. Recorda la vegada que tenien preparades dues-centes cinquanta dotzenes d'ous i a les set de la tarda ja no li'n quedaven. Després volien rifar els ous d'en Pei. Veu que cada vegada costa més que la gent es grati la butxaca per col.laborar en les despeses de la festa, que mai no es cobreixen, però això un any va decidir rifar xampany de marca i viatge a Nova York. Després de dos anys d'haver deixat la rifa, per raons de salut, hi ha pogut tornar, sempre vigilant de no cansar-se gaire i de no cridar.

En Lluís viu en aquest moment, a la residència de l'hospital. S'hi troba bé, diu, només s'ha hagut d'amotllar als seus horaris i al menjar. Per la seva malaltia, no pot viure sol, i ell allà s'hi sent bé i li agrada el lloc que li han donat. Sap que té molts amics, i que a qualsevol casa del poble serà ben rebut, i tot això ho diu amb gran satisfacció, i diria que ho pot dir amb la certesa dels qui saben que tenen raó.

NÚRIA TORT

Rifa de l'Aplec de la Capella.
Foto: Montse Plana

VIURE A PAGÈS O VIURE

Cantants de primera fila, responsables de relacions internacionals de la ciutat de Barcelona, escriptors de prestigi, periodistes, relacions públiques a nivell europeu, procuradors a corts, advocats, metges de prestigi internacional, actors, artistes i un munt de persones de renom són els actuals moradors de les cases de pagès d'Arbúcies. Ells han substituït majoritàriament els habitants autòctons en les cases de pagès a causa d'un canvi d'usos i mentalitat dels seus antics propietaris. Qui ens havia de dir que a casa nostra s'escriu melodies que després sonaran arreu, o novel·les que les llegiran milers de persones, o que ens visitin personalitats tan il·lustres com la presidenta del parlament alemany, o perquè no, el darrer president de la Unió Soviètica, Mijaïl Gorbatxof. I fins i tot que es prenguin grans decisions que afecten a d'altres ciutats i tot gairebé sense que ningú de nosaltres ens n'adonem.

VIURE A PAGÈS O VIURE DE PAGÈS

De ben segur que els avis d'avui en dia no es podien ni imaginar la transformació que ha viscut el seu hàbitat en general, i molt menys en un espai de temps tant curt com són tres dècades. De viure totalment de cara al bosc i

als camps de conreu, a estar-ne d'esquenes. De treballar de sol a sol i tots els dies de l'any, a lluitar per fer menys hores i guanyar en vacances.

No fa tant que les tres-centes cases de pagès que hi

ha al terme municipal d'Arbúcies estaven totalment habitades, i en molts casos, per més de dues generacions de la mateixa família. Un fet que actualment és gairebé intrombable i impensable. I estem de sort de les modes,

en aquest cas que ens afecta de les persones de ciutat o amb professions liberals de viure en espais naturals, el més allunyats possible de les remors i olors de les urbs.

Arbúcies, i d'això no fa tant, repartia la seva

Vista de la Vall d'Arbúcies des del veïnat de la Poca Farina.

URE DE PAGÈS

Text i fotos:
PERE GARRIGA,
JORDI GOÑI,
ALFONS CASADO

població gairebé de forma proporcional entre els que vivien al poble i els de pagès. La massificació de la industrialització juntament amb la possibilitat d'un canvi a millor de les persones que vivien de la terra va proporcionar l'abandó, en alguns casos galopant, dels boscos i dels camps de conreu. La gent baixà a viure al nucli urbà, abandonant les llars familiars, plantant arbres especialment pins, en aquells terrenys que havien conreat durant desenes de generacions. Era la lògica de la millora en tots els aspectes; els fills anaven a l'escola, els homes dormien a casa, es treballava a cobert, el metge estava a l'abast, es menjava sempre calent... tot eren avantatges, i més pel temps que corria.

Aquesta transformació de la nostra societat ens ha permès viure uns canvis molt importants, fins el punt de trobar-nos en l'actualitat una diferència brutal en el paisatge que ens envolta en relació als anys seixanta. On ara hi ha boscos hi havia camps de conreu, sortia fum de les llars de gairebé tots els indrets on la vista abastava, trobaves gent a tots els racons de pagès. En l'actualitat podríem catalogar en tipologies diferents els habitants de les cases de pagès.

QUÈ SE N'HA FET DE LES MASIES?

De les tres-centes cases de pagès que hi ha catalogades al terme municipal d'Arbúcies en aquests moments gairebé la meitat estan ocupades per ciutadans aliens a aquestes terres. Vénen a passar els caps de setmana, les vacances i els anomenem "domingueros", sense pensar que és gràcies a ells que aquestes cases encara estan dempeus i no subjectes a un oblit que en la majoria dels casos seria molt proper. Podem assegurar amb orgull o sense

que estem en una zona privilegiada, i ells també ho saben, per això vénen.

Tenim can Pere Crous habitat per l'alemany Manfred Smchidt, reconegut relacions

públiques organitzador de trobades internacionals entre estadistes, que buscava un racó on desconnectar de la seva feina. "Vaig conèixer el Montseny per casualitat i vaig decidir fer-ne la meua

El Marcús, on actualment es compagina el conreu d'avets de Nadal amb fesols del ganxet.

Can Pere Crous, exemple d'ús per a segona residència.

Foto: AHMA

En Francesc Juanhuix caminant per l'antiga era de can Francisco.

residència" afirma. A partir d'aquí tot va ser fàcil per ell, buscar una casa que li agradés per passar-hi temporades. O can Fontiguell on el reconegut

cantant Manolo Garcia compona les seves cançons. També cal Tort, lloc per recarregar piles per part de la responsable de relacions internacionals de

l'Ajuntament de Barcelona. També la Nespla, hàbitat on s'hi escriuen pàgines i pàgines que després formaran un llibre o un article periodístic. A la Cortinoia, el reconegut homeòpata Antoni Graells, prepara les millors fórmules per als seus pacients. I només per citar uns exemples.

En d'altres casos les masies estan enrunades, ja sigui perquè els propietaris han marxat a viure lluny d'Arbúcies o perquè van baixar al poble i es va perdre la masia. Es donava el fet en què l'abandó d'una casa representava l'aprofitament dels seus

materials d'obra: teules, pedres i altres parts de la casa per refer o ampliar altres masies de l'entorn. Quan l'adandó s'apropia d'un lloc es fa difícil, i més amb el pas dels anys de tornant-hi a donar vida.

Ens trobem encara amb aquells masos en què es treballa la terra, amb màquines modernes i amb horaris més lògics, o en què la transformació permet viure d'un ramat, com a cal Gall o can Blanc. També n'hi ha que aprofitant l'entorn privilegiat i l'empenta dels actuals propietaris una part de la casa es transforma en residència per a hostes. En aquest apartat Arbúcies és un dels municipis capdavanters, arribant a tenir cinc residències cases de pagès. El que sobta és que els actuals propietaris siguin majoritàriament persones que provenen d'un altre lloc.

També tenim les cases de colònies on centenars de nens i nenes passen cada any uns dies de la seva vida, en contacte amb la natura, per donar-los a conèixer allò que la seva vida no els dona, espais oberts, foresta, animals diferents als que conviuen amb ells. O fins i tot la transformació i ampliació d'una antiga casa de pagès en residència d'un orde religiós catòlic.

Lluís Rossell fent llenya per l'hivern a La Cortinoia.

En d'altres casos com a can Francisco, la casa encara pertany a la família "de sempre", tot i que només la utilitzen per passar-hi els caps de setmana o anar-hi de festa amb els amics. "La família hi té sempre un lloc de trobada i jo m'hi distrec cuidant el bestiar i anant a buscar bolets o castanyes" assegura en Francesc Juanhuix, que actualment està jubilat.

Un altre cas, i creiem que és l'únic que es dona en aquesta part del Montseny, els propietaris tenen un masover. Es tracta de La Cortinoia, on Lluís Rossell viu en l'antiga païssa, actualment arranjada com a habitatge, amb menjador, cuina, cambra de bany i habitació. També disposa d'un taller on fer "apanyos" i desar les eines. Ell s'encarrega de vetllar la casa de pagès durant tot l'any, de cuidar la terra, de fer llenya i tots els menesters que calguin. "Fins i tot faig de paleta, que m'agrada molt" segons diu. De la terra que treballa, un hort al costat de la casa, ell s'ho queda tot, ja sigui pel seu consum o per vendre, "hi tinc estada franca", com ens explica en Lluís.

Altres casos, com can Ferrer, els propietaris s'ho han arreglat amb les comoditats pròpies d'aquest final de segle, i actualment hi viuen tota la setmana malgrat tenir un pis al

poble. També ens trobem en cases de pagès que són llogades a famílies per tot l'any, ja sigui a canvi de tenir cura de l'estada, fer-hi els treballs que hi siguin necessaris o bé cobrant un lloguer. "De tots és sabut que en una casa si no hi vius al cap del temps es perd i cau" afirma un propietari.

Un altre cas, diferent al que fins ara hem parlat és el Marcús. S'havien canviat els usos de la major part de les feixes, canviant els conreus tradicionals per pins de Nadal. En l'actualitat, els responsables de les terres, en Narcís i en Joaquim, estant retornant

als conreus tradicionals, més concretament dedicant-se al fesol del ganxet. "No n'hi ha d'altre enlloc com el que surt d'aquesta Vall d'Arbúcies, és el millor de tots" afirmen. En aquests moments en treuen uns mil set-cents quilograms aproximadament cada any però la seva intenció és arribar a collir-ne fins a set mil quilograms. Això si, ho fan amb tècniques

modernes i animen als propietaris a seguir el seu exemple. Ells els comercialitzen i fins i tot es poden trobar en una gran cadena de vendes d'alimentació.

La Pardella, on sovint hi passen estades llogaters de caps de setmana o de temporada.

GUATEMALA

Per una Església compromesa

Arbúcies ha vist intensificat el seu títol de “poble de la solidaritat” amb la visita de Monsenyor Alvaro Ramazzini, bisbe de San Marcos (Guatemala), el dia 16 de setembre. Va ser una visita curta, centrada en una conferència a la Llar de Jubilats, però molt esperada, tant per la situació de l'Església Catòlica a l'Amèrica Central (on el clima polític i social és dels més complicats) com per la personalitat de Monsenyor Ramazzini, el qual compta entre els més grans protagonistes de la vida social i religiosa de Guatemala.

Descendent d'una família italiana que arribà al país el segle passat, el bisbe de San Marcos nasqué a la ciutat de Guatemala l'any 1947. Ordenat sacerdot el 1971, exercirà durant 4 anys com a professor de teologia al Seminari Major Nacional de Guatemala. Després d'haver cursat un doctorat

en dret canònic a la Universitat Gregoriana de Roma entre 1976 i 1980, Monsenyor Ramazzini retorna al Seminari Major de Guatemala on donarà cursos de dret canònic entre 1981 i 1986.

Nomenat director de l'Institut de Teologia del Seminari Major Nacional el 1987, accedeix al rectorat de la parròquia de San Juan el 1988. El mateix any és nomenat bisbe de San Marcos, funció per a la qual fou ordenat el 8 de gener de 1989 pel papa Joan Pau II. Actualment Monseñor Ramazzini és responsable de la Comissió Pastoral Indígena a la Conferència Episcopal de Guatemala i és membre de la Comissió Pontifical per a l'Amèrica Llatina.

Aquest breu resum del currículum del bisbe de San Marcos ens dóna idea de la posició clau que ocupa i que li permet ser una veu autoritzada en tot allò que té a veure amb les relacions entre l'església i la societat guatemalenca en general. Als seus 51 anys Monseñor Ramazzini, tot i haver acumulat una experiència

extraordinària, és una persona jove tant per edat com per una perspectiva oberta de la realitat, que ell mateix defineix “**com un diàleg sobre tots els temes per trobar-hi una solució**”.

Fent memòria de la història de Guatemala, el bisbe de San Marcos subratlla que “la història del país ha estat caracteritzada sempre pel sofriment de les seves poblacions des d'allò que en diuen la “*Conquesta espanyola*” i que en cap moment l'estructura social de Guatemala s'ha vist afavorida per una situació de benestar per a la gran majoria dels seus pobladors.

Amb nou milions d'habitants, Guatemala compta amb no menys de 25 llengües indígenes. Aquestes comunitats descendents de la cultura Maia conserven fins el dia d'avui molts elements de les seves antigues tradicions, i que s'observen tant en la seva forma de pensar com en la pràctica de les seves antigues experiències religioses. Juntament amb aquesta població hi conviuen aquells que els indígenes

anomenen “ladinos”, que no són més que els descendents dels conqueridors espanyols i dels immigrants italians i alemanys.

País eminentment agrícola i poc industrialitzat, Guatemala obté els seus recursos del cultiu del cafè, canya de sucre i explotació de l'oli extret de la palmera africana. L'exportació d'aquestes matèries primeres constitueix la font necessària de divises pel funcionament de l'economia. La seva taxa de natalitat és de les més elevades (el 60% de la població té de 15 a 23 anys).

Segons Monsenyor Ramazzini, des del 1821, data que Guatemala va aconseguir independitzar-se de la Corona Espanyola, “**el país ha viscut en una situació de conflicte latent, on el poder polític i econòmic està concentrat en les mans d'un grup d'individus descendents dels colons espanyols**”, mentre que per altre part “**dos sectors importants de la població han estat exclosos dels camps de la**

Conferència del Bisbe Ramazzini a la Llar de Jubilats.

Foto AHMA

, amb els pobres i els seus drets

vida política social i econòmica: els indígenes i els camperols”.

Donada la vocació essencialment agrícola d'aquest país, es comprendrà la gravetat d'aquest fet que encara fa més punyent l'interès fonamental que ocupa la terra en les preocupacions de la població, una situació agreujada com dèiem per la concentració de la propietat en un grup que no representa més del 20% de la població total del país.

Definint la Guatemala actual, el bisbe de San Marcos parla “d’una societat pluricultural, pluriètnica, multilingüística, amb un sistema econòmic dominat per conceptes neoliberals, que han afavorit l’empobriment de la major part de la població, i que han portat al seu 80% a viure dintre de la pobresa i amb un 40% d’aquest grup en una situació de pobresa extrema, és a dir no disposen de casa, no mengen més que dues vegades per dia, no tenen amb que pagar un tractament d’antibiòtics, etc.”

En una situació tant contrastada, el reclam de l’equilibri polític social i cultural apareix com un objectiu prioritari malgrat les dificultats per assolir-lo. És en aquest context en el que ja fa més de trenta anys va néixer el moviment anomenat Unió

Revolucionària Nacional de Guatemala, una coalició de grups guerrillers que per les armes han intentat durant més de trenta anys canviar el destí del país.

Evocant aquesta època, Monsenyor Ramazzini parla de la guerra bruta on poder militar i guerrilla tenen les seves responsabilitats, tot i que reconeix que la dels militars és molt més important. És per aquesta raó **“que és d’interès per la reconciliació nacional el reconeixement del treball de l’Església Catòlica”** emmarcat **“en el que es denomina REMEHI (Recuperació de la Memòria Històrica), ja que això permetria situar les responsabilitats de cadascun del contendents i ajudaria a fer front als problemes d’impunitat”.**

El paper de l’Església Catòlica en una situació tan dramàtica és segons Monsenyor Ramazzini un dels més delicats. D’una part, per raó de la seva mateixa missió i de la vocació d’estar al costat dels pobres i dels sense drets i d’altra part, de ser el guardià dels valors morals. Aquesta posició que es pot qualificar d’intermediària no sempre ha estat compresa per les dues parts. Per un cantó, la guerrilla que no comprenia perquè l’església, compartint els ideals de justícia i de llibertat de les poblacions no podia admetre com a solució la lluita armada com a mitjà per assolir

aquest ideal, i a l’altre cantó el poder que segons la vella tradició de tots els bel·licosos i expoliadors de la terra es resumeix en **“o estàs amb mi o estàs contra mi”.** És així que molts sacerdots varen ser qualificats pels militars ni més ni menys que com els ideòlegs del moviment guerriller, i tractats amb conseqüència.

Si es parla de pau a Guatemala des de fa dos anys, és perquè han estat signats uns acords de pau, però en paraules del bisbe de San Marcos **“aquests acords no han aconseguit el desenvolupament necessari, en tant que dos punts essencials d’aquests encara resten sense solució: el que fa referència al reconeixement de la identitat i dels drets de les poblacions indígenes i el**

seu corollari directe econòmic i agrari”.

El camí a recórrer com es pot veure és llarg i sembrat d’obstacles quan se sap que aquests dos punts van ser determinants en el naixement de la guerrilla.

El treball de l’Església Catòlica és el d’afavorir un diàleg amb la perspectiva de trobar una solució pacífica, la qual cosa és sens dubte una tasca difícil quan s’assumeix el compromís dins la lluita per la supervivència quotidiana de les poblacions que han estat víctimes d’aquest bloqueig la qual cosa la fa encara més sospitosa als ulls dels poders dominants. Justament parlant del compromís de l’església, el bisbe de San Marcos no veu altre límit que **“l’amor per la vida”.**

El Bisbe Ramazzini signant al llibre d’honor, a l’Ajuntament d’Arbúcies.

Foto AHMA

Sobre la Teologia de l'Alliberació, Monsenyor Ramazzini és clar: "l'església mai ha refusat aquesta pràctica, al contrari, ha sostingut sempre que els religiosos han de pensar i actuar de conformitat amb la Bíblia", que segons ell "és en bona mesura la inspiradora d'aquesta ideologia". De tota manera reconeix que l'Església Catòlica "ha refusat sempre aquest veí marxista leninista de la lluita de classes, que sovint ha creat confusió al voltant d'aquesta doctrina de la Teologia de l'Alliberació" per que segons diu "l'església no pot pas admetre una societat en lluita quan la seva prèdica essencial és amor i pau entre els homes".

Pel que fa a les amenaces de mort de que ha estat objecte, el bisbe de San Marcos està tranquil i plenament convençut del fet que "si un home ha viscut més de quaranta anys i declara no tenir amics ni enemics, podeu dir-li que no ha fet res en la seva vida".

Monsenyor Ramazzini té actualment 51 anys i des de PERXADA, esperem que en pugui sumar-ne molts més: tant d'anys com d'amics.

OMAR TOURÉ

LA SITUACIÓ ACTUAL AL SÀHARA OCCIDENTAL

Entrevista amb Limam Ould Mohamed

Ara quan falta poc temps per la data fixada (inicialment el mes de desembre d'aquest any) per la celebració del referèndum al Sàhara Occidental, hem aprofitat la presència de Limam Ould Mohamed, responsable sanitari del campament de Hagunia (wilaya d'El Aiún) agermanat amb Arbúcies per informar-nos sobre el procés del Referèndum i la situació sanitària a l'excolònia espanyola.

Podeu dir-nos breument l'estat actual del procés del Referèndum que segons totes les informacions sembla bloquejat pel Marroc?

És cert que el procés està bloquejat ja que segons la conclusió normal de la fase d'identificació, el Marroc vol afegir una llista de 60.000 persones que no han estat mai identificades o reconegudes com poblacions del Sàhara Occidental.

Quina és la posició de la RASD en referència a aquesta qüestió?

La RASD té una posició clara, les persones no essent sahrauís, no poden figurar a les llistes de les

Nacions Unides previstes per la identificació. De tota manera, estem oberts a la mediació que empenirà James Baker aviat, sobreentenenent que ens quedem fermes sobre aquest tema capital per la regularitat i la transparència del procés.

Per un poble com el Sàhara, la sanitat és sens dubte una de les preocupacions fonamentals: podeu informar-nos de la situació sanitària al Sàhara?

Com sabeu la Sanitat és una de les nostres preocupacions més grans. El nostre sistema de sanitat, degut a la situació actual i també als mitjans limitats, està basada essencialment en la prevenció. Això dit, fem front a tota mena de malalties, amb l'ajut dels països i organismes amics, ja sigui per la via de tramesa de medicaments o d'equips mèdics, mitjançant l'ajuda humanitària.

Com es pot concretar una cooperació en el tema sanitari entre el campament del qual vos sou responsable i un poble com Arbúcies?

Arbúcies és un poble molt solidari, sobretot amb el nostre poble. Des de fa alguns anys hem rebut ajuda humanitària d'Arbúcies. Crec que aquesta ajuda es pot concretar a través de l'Ajuntament i de les associacions amigues del poble sahrauí, pel que fa a aquest tema, sóc optimista i estic segur que l'ajut d'Arbúcies no ens mancarà mai.

Fa dos mesos que viviu entre nosaltres, quina és la impressió d'Arbúcies i la de la seva gent?

Dient la veritat, no estic sorprès, la imatge excel·lent que tenia d'Arbúcies s'ha reforçat. Des de la meua arribada, m'he sentit com si estigués a casa, he visitat totes les institucions del poble i organitzacions privades. Per tot arreu he estat acollit com si fos un d'ells. Estic molt satisfet del temps que he passat aquí, i dono les gràcies a totes les persones que m'han acomodat com si estés al Sàhara.

O. TOURÉ

HOMENATGE A JOAN ALSINA

En un món on la llei del més fort encara és la regla general, cal fer sovint un exercici de memòria. Dins d'aquest exercici, no es pot deixar de recordar que fa 25 anys un cop d'estat militar tancava de manera tràgica el règim democràtic del president Allende a Xile. Un poder feixista dels més cruels s'instal·lava al país, assassinant a milers i milers de persones. Una de les víctimes d'aquest genocidi

fou Joan Alsina, sacerdot català, nascut el 28 d'abril de 1942 a Castelló d'Empúries.

Després de seguir estudis filosòfics i religiosos a Barcelona i Madrid, Joan Alsina decideix anar a Xile l'any 1968, on donà el millor de la seva vida al servei de l'església i al dels pobres durant més de cinc anys.

Designat cap de personal de l'Hospital Sant Joan de Déu

a Santiago de Xile, Joan és arrestat al seu lloc de treball el 19 de setembre de 1973, cap a les 10 del matí per sicaris del general Pinochet i afusellat algunes hores més tard sobre el pont de Bulnes a Santiago de Xile.

Rememorant aquest il·lustre fill de l'Empordà, publiquem un dels seus últims escrits que sens dubte pot ser considerat el seu testament polític:

Ofrena floral en commemoració del 25è aniversari de l'assassinat de Joan Alsina. Foto: AHMA

EL DARRER ESCRIT

Perquè?

Haviem volgut posar vi nou en bots vells, i ens hem trobat sense bots i sens vi... de moment. Hem acabat el camí, hem fressat un corriol i ara som a les pedres. Seguirem caminant els qui encara quedem. Fins quan? Tant de bo trobem arbres per aixoplugar-nos de les bales.

"Cap dels qui han sucut pa a les olles d'Egipte no veurà la terra Promesa, sense passar per l'experiència de la mort".

"Ja no hi ha profetes entre nosaltres." Només el vedell d'or. No manca res des de fa dos dies. I, com que no podem enraonar masteguem. I enyorem el pa sec, compartit llescat entre rialla i rialla.

No havíem entès allò de Sant Pau: "Tots serem provats al foc". I que se n'ha cremada de palla! On són els qui volien arribar fins a les darreres conseqüències?

Estats Units ens havia permès de jugar un joc tan fastigós, amb uns arranjaments tan limitats que nosaltres mateixos ens n'hem avorrit. "Santa Democràcia, pray for us."

És molt difícil resignar-se i perdre -tan fàcil predicar la resignació- Perquè perdre vol dir deixar de "tenir" i començar a "ser". I els qui més "tenien" i seguien tenint eren els qui menys "eren". I eren menys. Però tenien el poder i la força.

"El Verb s'anava fent carn". I això no ho aguantem. És l'escàndol de la Creu. No ho hem aguantat mai. "Respetaremos todas las ideologías..." Mentre no gosin fer-se carn i realitat. Si gosen, en farem carn i sang trinxada.

I ara?

Són molts els qui han estat assenyalats, purificats. Setanta dos duïen les "xifres". Quaranta mil eren a l'Èxode. I aquí també. D'una banda i de l'altra, que hi fa?. És poble, tropa. Tant se val. "Farem un país nou, lliure, independent". Altres veus, altres àmbits. No, les veus són les mateixes. I la dialèctica també.

Manca de connexió interna. No saber qui sóc, d'on vinc, ni per quin camí vaig. Arribaré a casa. Aquest em mira. Aquest em pot arrestar. Amagat, dependre d'una clau, d'una voluntat, d'una intuïció, d'una "confessió" arrancada. Suor freda, calenta. Una peça petita, sola, freda. Qui hi ha darrera el "fono"? Qui truca a la porta aquesta hora? No és saber què faré, si no què em faran. I el més punyent: Perquè? Això és la inseguretad. I la consciència de la inseguretad és la por. Ara entenc Raimon quan ens parla de la lluita contra la por.

I segueixen els patacs. De nit, sobretot. Qui contra qui? Poble, poble, poble. D'una banda i de l'altra. Ells: o són morts -els qui eren- o fugen, o són a dalt!. Estratègies, bàndols, declaracions. I el poble jau, o adormit o mort.

I la impotència. La sang que bull. Les paraules que no surten. I saber que -paraules i fets- són condemnades a la pols, a la sang i a la carn trinxada i masegada.

I la nostra Santa Mare?

No es pot improvisar. L'equilibri només serveix per a temps de "pau".

Esperances

"Si el gra de blat no mor, mai no dona fruit". És terrible una muntanya cremada. Però cal esperar que de la cendra molla, negra, enganxosa, en torni a brotar la vida.

La vida, la descobrim cada dia. A cada minut. Descobrim els petits gestos de cada moment. La rialla al carrer trist, la veu amiga "amb claus" al telèfon. La preocupació pel caigut. La mà que s'allarga. La cara que gosa esbossar un acudit...

Recordo un relat de "Vol de nit" de Saint-Exupéry. Sobrevolava no sé quin país i només aleshores copsava el sentit de la casa a la muntanya, la llum, les ovelles, el pastor. Per a copsar el sentit de les coses petites cal allunyar-se'n o que ens n'allunyin.

Ara entenc allò de Sant Pau: "La caritat no s'infla". La de veritat és clandestina. Perquè és el Verb fet carn. "Anem d'ací d'allà, com ovelles portades a l'excorxador". En les teves mans encomano el meu esperit...

No és literatura. Als moments de risc cal emprar els símbols. Altrament no ens podríem expressar. Esperem la vostra solidaritat. Enteneu ara el que significa el Cos de Crist? Si nosaltres ens ensorem, és quelcom de la nostra esperança que s'ensorra. Si de les cendres assolim la vida de nou, és quelcom que neix de nou en vosaltres.

Adéu-siau. Ell ens acompanya sempre, onsevulla que siguem.

JOAN

Esports

AVENTURA DINS DEL PARC

Aquesta vegada, en l'apartat d'esports, no tractarem de cap entitat coneguda dins la població, sinó d'una colla d'amics que un bon dia es van trobar al Port de Beseit i decidiren començar una aventura, que els portaria des del pantà de Santa Fe fins el parc del RACC, a Gualba de Dalt.

Els esports d'aventura són una pràctica força habitual en els nostres dies. Les persones que els agraden aquest tipus d'esport comenten que no són esports de risc, tot i que cal anar ben preparat i amb tot el material adient i en bon estat, perquè això no sigui la causa de cap ensurt o contratemps.

Els nostres amics, doncs, amb la sana intenció de gaudir del meravellós paisatge del Montseny, amb els seus

barrancs i tot l'ambient natural que l'envolta, decideixen portar a terme aquesta aventura, en la qual participen gent de totes les edats.

Un dels components d'aquesta expedició, en Jordi Marzal, és qui ens explica, de forma molt personal, tot el que varen viure en aquesta sortida que ell titula:

AVENTURA DINS DEL PARC

*Una de les cascades del recorregut.
Foto: Jordi Marzal*

Aquesta aventura va començar al Port de Beseit, on allotjats al refugi del Mont Caro, vàrem descobrir una ressenya força antiga del descens del torrent o barranc que va des del Pantà de Santa Fe al parc del RACC, a Gualba.

Vàrem decidir que aquest estiu, aprofitant les calors del juliol, aniríem a descobrir-ho. Amants del risc i de l'aventura i amb l'atractiu que és un lloc molt proper a nosaltres, ben segur que ens ho passaríem d'allò més bé.

És ben cert que els esports d'aventura s'han de practicar amb coneixement, tècnica i seguretat, ingredients que crec que no ens falten, perquè portem un bon grapat d'anys pujant cims,

muntanyes, parets i trepitjant neu d'aquest nostre meravellós país.

Fem una primera temptativa. Som cinc de colla: en Joan Piedra, en Jordi Padrós, en Sera Sánchez, jo mateix, en Jordi Marzal i el meu fill Iñaki. La ressenya parla d'un itinerari llarg. La Marga ens porta fins a Santa Fe i ens recollirà al parc del RACC.

Sortim a la 1 del migdia de Santa Fe i tot un seguit de basses i gorgues ens fan viure aquest meravellós ambient natural, envoltats de vegetació, truites i barbs, rappels i cascades fantàstiques.

De tat en tant, tot i que estem en un càlid juliol, tenim fred, perquè el torrent és estret i el sol

quasi no hi entra; l'aigua és freda.

Després de cinc rappels arribem a un de més de quaranta metres on l'aigua cau dins d'una bassa. Per travessar-la hem de nedar amb les motxilles posades. Anem a parar a una petita central elèctrica, on decidim sortir del riu perquè és tard i la Marga ja ens espera al parc del RACC.

Aquest recorregut ens ha encisat tant, que hem quedat per acabar-lo el dissabte que ve. Així ho fem. Aquest cop només som tres: en Sera, l'Inaki i jo.

Comencem de nou des de Santa Fe i tornem a repetir tot el tros que ja havíem fet. Aquesta vegada hi anem més d'hora i així disposarem de temps.

Arribem a la mini central on havíem acabat l'altre dia i continuem endavant. Som a prop del Gorg Negre, famós per les seves llegendes. Abans de sortir els he explicat la del xuclador que hi ha dins del gorg i tant l'Inaki com nosaltres sentim unes pessigolletes al coll. Hi ha un rappel que ens precipita dins d'aquest meravellós i misteriós Gorg Negre, el qual travessem nedant amb els ulls il·luminats per les llegendes.

Uns quants rappels més i ens trobem davant dels impressionants Salts de Gualba. Dues cascades de cinquanta metres, amples i majestuosos, ens porten al llit del riu des del qual entrem fàcilment dins el parc del RACC.

Ens han fet falta set hores, incloent-hi parades i una estoneta per menjar. A baix, feliços i contents, estirats per terra, deslliguem les eufòries i el plaer d'haver acabat aquest bell recorregut dins del nostre parc.

Hem fet onze rappels sota les cascades i esquitxats per l'aigua. No oblidarem les relliscades, la imatge de l'Inaki empaitant les truites dins les gorgues, tobogans que ell repeteix tres o quatre cops.

El silenci, la remor de l'aigua, les papallones, els milers de granotes del Gorg Negre... Aquesta experiència, aquesta sensació, ningú no ens la podrà prendre.

Segur que l'estiu que ve hi tornarem.

Hi ha gent que diu que estem bojos. Sí que ho estem; estem bojos per la nostra terra.

JORDI MARZAL

MONTSE DURAN

Material:

- 2 cordes pels rappels.
- 1 corda de seguretat.
- 1 descendidor per persona.
- Bagues i mosquetons.
- i..., moltes ganes!

Horari:

unes 7 hores amb parades incloses.

Rappel en el Gorg Negre.
Foto: Jordi Marzal

Cultura

LA SARDANA ES LA D

La tenacitat d'un arbucienc féu triomfar la sardana en diversos llocs de l'estat espanyol, on fundà, de l'any 1961 al 1963, fins a quatre agrupacions sardanistes.

L'HOME

Diu que la fe mou muntanyes, però per dur a terme una empresa com la que va emprendre l'Eduard Girbau, a més de fe, s'ha de tenir una força de convicció i una tenacitat a tota prova.

El meu sogre va néixer a Palafrugell el 20 d'octubre de 1902, i fou el tercer de 9 germans. El seu pare es dedicava al negoci del suro. Cap dels fills continuà

el negoci del pare, uns quants es feren religiosos i d'altres es dedicaren al comerç en general. L'Eduard volia ser pastisser i anà a aprendre l'ofici a dues pastisseries de prestigi, can Barbosa de Mataró i Can Prats i Fatjó de Barcelona, que li donaren una formació de qualitat. A la pastisseria de Mataró hi conegué la que després seria la seva muller, l'Enriqueta, que hi feia de dependenta.

Quan fou pastisser, buscà establiment propi i el trobà a Arbúcies. Al carrer del Sorrall es llogava una botiga que en deien can Garrofa i allí hi muntà la seva pastisseria. El 1929 es casà amb l'Enriqueta i vingueren a viure a Arbúcies, aquí hi tingueren dues filles, la Nuri i la Montserrat.

LA DÈRIA

En Girbau era un home nerviós, culturalment inquiet i molt obert. De conviccions religioses, català de soca-rel i antifranquista convençut, no s'estava de criticar obertament els usos i els costums de la dictadura. Com a bon empordanès era un enamorat de la sardana. Ni a Mataró ni a Barcelona es perdia cap ballada, i quan fou a Arbúcies tampoc. Formava part de l'Agrupació sardanista i comptava i repartia sardanes com el que més. La sardana d'en Girbau era de les més sol·licitades pels balladors.

L'empresa per la qual treballava s'abastia de matèria prima en diferents llocs de l'estat espanyol, en cada un

Paradoxalment la seva honestat i el seu pundonor amb la feina, que li donaren fama de molt bon pastisser, foren la causa del seu fracàs comercial. Mirava més de fer un producte ben elaborat, que no pas els guanys que li havia de donar el negoci. Això i les multes que li encolomaren en diverses inspeccions de la "Fiscalia de tasas", que en aquell temps tenia martiritzats als botiguers, l'obligaren a deixar la pastisseria i a buscar-se una altra ocupació. Era l'any 1953 i li donà feina un veí seu, en Ramon de ca la Ciseta, que es dedicava a l'escalaborn de soques de bruc per a fer pipes. Aquesta feina, que li ocupà els darrers anys de la seva vida laboral, fou la que li donà ocasió d'emprendre, en les seves estones lliures, l'activitat insòlita i original que us volem explicar.

dels quals hi muntaven una serradora. A finals de 1960, en Girbau s'hagué de desplaçar a Cortes de la Frontera (Màlaga), per a treballar-hi una temporada. Un cop allí se li acudí d'ensenyar a ballar sardanes a la gent d'aquell poble. Ho comentà als altres companys catalans desplaçats com ell, i aquests li volien treure del cap. Però ja hem dit que en Girbau era tossut de mena. Sense fer cas dels arguments derrotistes, posà fil a l'agulla. En parlà al rector i als mestres de l'escola que el dirigiren a la Delegada de la Secció Femenina de la Falange, responsable d'un grup de ball flamenc. Els oferí l'ensenyament de sardanes, presentant-ho com un gest amical

Eduard Girbau, l'any 1934, davant la seva pastisseria.

ANSA MÉS BELLA . . .

entre dues cultures antigues. Li costà una mica convèncer-les, però ell no s'arrugà i continuà insistint; el cas és que al final li digueren que si, i començaren els assajos diaris. Tenia 36 balladores entre 8 i 15 anys i les dividí en dos grups. Al cap d'un mes d'assajar, ja es veieren en cor de presentar-se davant del poble. El dia 2 de juliol de 1961 hi havia gran expectació per veure la primera ballada de sardanes en una vila andalusa, tot el poble s'ajuntà a la plaça. Després d'una ballada de Fandangos de Cortes, les 36 nenes ballaren "La Maria de les trenes", "Sota el mas Ventós" i "Baixant de la Font del gat" davant de les autoritats i enmig dels aplaudiments generals. La música sortia dels discos que en Girbau havia portat d'Arbúcies, que ja havien servit per assajar, i d'un tocadiscos de la Falange. L'èxit fou tan gran que l'Ajuntament de Cortes, a instàncies d'en Girbau, envià un document signat per l'alcalde i per la Delegada de la S.F., en el qual

l'Agrupació sardanista de Cortes saludava l'Agrupació sardanista d'Arbúcies i hi adjuntava fotos de la ballada i les signatures de totes les balladores.

Continuaren els assajos i, per motivar més les dansaires, el mateix Girbau traduí la lletra de la "Maria de les trenes" al castellà, i les nenes la cantaven entusiasrades.

Quan ho tenia tot organitzat, l'empresa l'envià a treballar a Jimena de la Frontera (Cadis). Acomiadaments i cares tristes, però al cap d'uns dies ja havia fet amics en el nou poble. Havia ensenyat les fotos de Cortes al rector i a l'alcalde i havia buscat un local per assajar. Desmuntaren les butaques d'un cine que estava tancat, cedit pel seu propietari i, au! Tornem-hi: els curts els llargs, a saltar, i a cantar "La Maria de las trenzas", que des seguida se la feien seva. Aquí els traduí "Baixant de la Font del gat" per augmentar el

repertori de cançons. Quan ho tingueren prou assajat, aquelles noies perfectament uniformades, es presentaren -amb en Girbau- davant de la gent d'aquell poble que en sa vida no havien vist ballar una sardana. I tingueren tant d'èxit, o més, que a Cortes. Al cap de poc organitzaren una sortida a Gaucín, un poble veí. I ja teniu tot aquell grup de jovent cantant al tren aquelles sardanes que havien après en castellà. Es posaren per nom: Agrupación sardanista "Virgen de los Angeles", i el formaven 35 nenes. L'abril de 1962 l'Agrupació sardanista d'Arbúcies envià una carta de salutació a l'Agrupació de Jimena que acabava dient: "VIVA LA SARDANA símbolo de unidad de todos los buenos españoles". Signaven Domingo Llimargas, Martín Plana i N. Mas. En absència d'en Girbau les noies soles organitzaren diverses ballades, una d'elles en honor del bisbe de Cadis, monseñor Añoveros, que havia anat a visitar el poble.

Assajant la sardana en el pati d'una escola andalusa.

LA SARDANA ES LA D

Al cap d'un setmanes, altra vegada canvis. L'empresa envià en Girbau a Piedrabuena (Ciudad Real), i altre cop els comiats i les promeses de continuïtat en un lloc, i el tornar a començar en un altre, ara a La Manxa. El rector de Piedrabuena el posà en contacte amb els grups d'Acció Catòlica i amb les escoles. Aquí s'hi apuntaren 80 balladores de 7 a 16 anys. Els mestres li donaren tota mena de facilitats i, sant tornem-hi, començaren els assajos en el pati de les escoles. Sortiren per primer cop el Dia del Mestre, amb gran expectació i molt èxit de públic. A aquesta agrupació li posaren per nom "Cervantes", perquè era un gran amic

de Catalunya. Feren diverses ballades.

Per quarta vegada l'empresa el canvià de poble, i per quarta vegada en Girbau fundà una agrupació sardanista fora de Catalunya. Aquest cop a Alcalà de los Gazules (Cadis). Aquí li feren costat les monges d'un col·legi que valoraren la bellesa de la sardana i la bona fe del seu propagador. L'Agrupació, de nom "La Sagrada Família", tenia 34 alumnes. El dia que sortiren a ballar per primera vegada a la plaça del poble hi havia tanta expectació que s'ompliren els balcons i terrats, a més de la gent que omplia la plaça. Feren una sortida a Conil, un

poble de la costa, entre altres ballades. Altre vegada els viatgers dels trens andalusos sentiren les notes d'aquelles sardanes que cantaven les alumnes amb tanta afició durant el viatge.

I aquest fou el darrer poble on en Girbau practicà el seu apostolat sardanístic. El 1963 l'empresa el retornà a Catalunya i ja no tornà més per aquelles terres. Però no per això perdé el contacte amb les agrupacions que havia fundat. Continua escrivint-se uns quants anys amb algunes de les noies dels diferents pobles, fins i tot els enviava participacions de loteria perquè, si els toqués, poguessin venir a Arbúcies a ballar sardanes amb els catalans.

LA DARRERA LLUITA

En Girbau s'adonà que el que havia fet amb la sardana era quelcom inusual i volgué donar-ho a conèixer, també perquè les seves alumnes i tota la gent que l'havia ajudat veiessin valorat el seu esforç i dedicació. Es posà en contacte amb diversos mitjans de comunicació perquè li publiquessin un reportatge. El setmanari AUSONA de Vic, en data 1/9/62, li publicà un llarg article titulat: "La sardana triu en un pueblo de Càdiz", amb dues fotos incloses. Mentre estava a Piedrabuena, el diari LANZA de Ciudad Real mencionà en dues ocasions les ballades de sardanes "que fueron largamente aplaudidas". Quan ja havia tornat definitivament a Catalunya, aconseguí que Josep Ventura li publiqués un elogiós article a tota pàgina en "EL CORREO CATALÁN" del 15/8/64, amb 4 fotos incloses.

Però ell encara no en tenia prou, remogué cel i terra perquè Televisió Espanyola li fes un reportatge. Va escriure al centre emissor de Barcelona oferint la seva proposta. Federico Gallo li contestà que ja ho

tindrien en compte, malgrat les dificultats tècniques que comportava. Mai més li digueren res. Ell però no s'aturà aquí, al cap d'un any exposà la seva proposta a Jesús Suevos, exdirector general de Cinematografia y Teatro. Aquí sí que l'encertà. Suevos s'interessà en l'assumpte i l'encomanà a Luis Ecurza subdirector general de TVE, que trobà el tema "pintoresco, interesante y sugestivo" i el passà a Jorge Arandes, cap de serveis de TVE a Barcelona, perquè fes el reportatge. De tots aquests passos en tenim constància per les cartes respectives. També tenim una carta d'Enrique Rubio demanant una entrevista a en Girbau per a l'espai "Panorama de actualidad". Però, aquest moment tan llargament esperat arribà massa tard, en Girbau havia tingut una trombosi cerebral que el deixà bastant tocat, sense possibilitat d'explicar-se clarament i amb la recomanació del metge de no emocionar-se ni alterar-se per res. La meva sogra féu saber a Jesús Suevos el canvi de situació, i li agraií el seu interès.

Gran expectació per veure les Sardanes a Alcalà de los Gazules (Cadis)

ANSA MÉS BELLA . . .

Paral·lelament amb aquesta gestió a TVE, en Girbau també s'havia posat en contacte amb l'escriptor Josep Pla, fill de Palafrugell i antic condeixeble

seu, perquè li fes un reportatge a la revista DESTINO. De fet, en Pla s'interessà en l'assumpte i vingué a Arbúcies per entrevistar-lo. No el

trobà a casa, i la meua dona li féu saber el que havia passat, i que el seu pare no estava en condicions per a fer cap entrevista. Ho deixaren córrer.

EPÍLEG

I així acaba aquesta insòlita i quixotesca història: la lluita titànica d'un home per a propagar l'afició de la seva vida en unes contrades i uns ambients gens favorables de bon primer, però receptius i ben disposats posteriorment. L'Eduard Girbau, que morí el 1974, s'avançà al seu temps, aplicant –amb èxit– mètodes

interculturals en un temps de cultura monolítica.

Aquesta fallera no fou massa compresa ni a casa seva ni al seu poble, però si que trobà l'escalf i l'entusiasme d'aquelles nenes andaluses i manxegues que, encara ara, deuen recordar el “professor” que

els hi ensenyava, a més d'aquella dansa catalana –“que és un medio de diversión y distracción completamente limpio y decoroso” en paraules de l'arxiprest de Jimena– a practicar la tolerància i l'amistat entre els pobles i les persones, tot donant-se les mans.

DANIEL MARTÍ

REGER POÈTIC

Com ja havíem anunciat en el número anterior de PERXADA, avui publiquem els poemes que obtingueren el primer guardó en el concurs “Ametista” d'enguany.

En la categoria d'adults, el jurat premià un treball rigorós i extens del poeta mataroní **Isidre Julià Avellaneda**. Es titula “Breu miscel·lània del Montseny” i consta de nou

sonets i un poema de rima lliure. D'aquest conjunt de poemes n'hem recollit tres. Dos d'ells dedicats al riu Tordera, l'un descriu líricament el camí de l'aigua des que neix a la muntanya fins que arriba al seu destí, el mar; l'altre ens en dóna una visió més ecològica, tot queixant-se de la pol·lució industrial que modifica el seu entorn.

Incloem un altre sonet de lloanxa a les masies de muntanya que aguanten les dures condicions del pas del temps.

En la categoria de poesia escolar, publiquem el magnífic treball que ens oferí **Maria Garriga**, a qui emplacem a continuar conreant aquesta vena poètica per la qual sembla estar dotada.

LA CANTÚRIA DE L'AIGUA/LA TORDERA

Les aigües deslliurades del reialme on llargament hivernen fetes neu en un paisatge tatuat de calma, per sempre més s'allunyen de llur feu.

Talment serpent de platejat relleu, el líquid fil, allargassat, s'empalma en el conflent on la secreta deu brolla l'aquós tresor que ix de la balma.

I el doll es torna rierol... llacuna i corre i salta lliure de vedruna per pur caprici mòbil de l'atzar.

Sempre creixent vers la plana, prospera mentre pren el nom propi de Tordera i alegrement, s'esmuny dintre la mar

LA TORDERA INDUSTRIAL

Han dreçat xemeneies a breus metres dels peixos càndids que han mort emmetzinats pels residus de les factories racionalitzades. Verticals xemeneies alcen fums de gas-oil que han escanyat la cantúria dels ocells enfilats dalt dels pollancre. Verticals xemeneies Amb slògans publicitaris i anagrames de multinacionals amb rima S.A. Verticals xemeneies que, dins la boira del capvespre, vetllen, com arquitectònics xiprers, els nínxols de cristall securit i alumini anoditzat on l'home màquina i el robot home, en pederàstia tecnològica, viuen d'impulsos elèctrics respirant aire condicionat

MASIES ANCESTRALS

Serenitat de pedra dura i viva indemne als avatars del joc vital. murs ennoblits pels segles. Perennal arquitectura, sempre rediviva.

El temps, talment una riuada, arriba erosiona i fuig. Qualque senyal s'enduu... Però, vosaltres –mineral cor- romaneu amb permanència activa.

Ja poden enlairar-se damunt vostre, els gratacels i amb vanitat al rostre guaitar-vos amb esguard prou despectiu:

Que mai ni el formigó ni l'alumini No assoliran que el vostre gest s'inclini Ni tampoc aombrar-vos l'atractiu.

ISIDRE JULIÀ AVELLANEDA

ÉS EL MONTSENY

Obro els ulls contemplo la bellesa de la nit, contemplo una primavera fosca, contemplo el meu voltant; és el Montseny.

Tanco els ulls Escolto el parlar de la gent, Escolto el cant dels ocells, Escolto el ball de les fulles; és el Montseny.

Passejo pel parc el silenci agradable, la calma de la primavera, el soroll de la riera, és el Montseny

MARIA GARRIGA

LA GUERRA C ARBÚCIES (4)

Aquest número tanca la sèrie sobre la Guerra Civil a Arbúcies. En ell parlem de la fi de la guerra i de la repressió feixista. Com en els altres números el tractament és forçosament superficial, limitat a les característiques d'una revista. Tanmateix, a manera de preàmbul, voldríem fer un seguit de matisacions importants. Durant el període 1936-1939, es produïren dues repressions de signe polític molt diferent, com també fou diferent el seu caràcter. La primera, de caire popular i d'esquerres, fou deguda a un esclat revolucionari, fou resultat de l'alliberament de segles de repressió social i ideològica. En definitiva fou una repressió espontània i popular, que les autoritats del moment intentaren frenar i reconduir. La segona, la feixista, fou una repressió de dimensions molt més àmplies (a Arbúcies 46 empresonats com a mínim, 10 executats, un nombre indeterminat de mossos declarats pròfugs, un mínim de 7 exiliats i un bon nombre de gent que romangueren al poble i que patiren una discriminació reiterada). També a diferència de la repressió del període republicà, fou una repressió planificada i institucionalitzada. Executada des dels diferents poders de l'estat (ajuntaments, poder judicial, estament militar i policial, govern...) i dirigida o supervisada pel braç polític i ideològic de la Falange Espanyola. Una mostra d'aquesta manca d'espontaneïtat i d'aquesta planificació, és el fet que durant els dos primers temps la repressió no es feu notar massa, fou una vegada organitzat el nou ordre que la repressió esdevingué una activitat metòdica i implacable.

També voldríem fer notar com la repressió directa (empresonats i afussellats) afectà a les classes més desfavorides: bosquerols (21%), pagesos (30%), treballadors del sector serveis (32%), treballadors del sector industrial (14,2%), i només un empresari (1,7%), que era en Joan Ayats. Aquest ventall es corresponia amb la realitat social de la vila, majoritàriament dedicada a les tasques agroforestals, amb un sector industrial incipient. És sorprenent que el sector carrosser, malgrat tenir un empresari que va promoure Esquerra Republicana a Arbúcies, es va implicar poc en la revolució d'esquerres, tot el contrari que el món agroforestal que aportà el 51% dels represaliats pel sistema. No hi ha dubte que si més modernament el sector carrosser va tenir alguna implicació social, fou per la incorporació dels elements del món rural en la indústria com a força de treball.

El dossier també aporta l'impressionant testimoni d'en Ramon Vergés (condemnat, en un principi, a mort) sobre les presons franquistes.

EL NOU AJUNTAMENT

Les tropes franquistes entren a Arbúcies el dia 4 de febrer de 1939. El dia 5 ja es constituí el nou ajuntament, emanat de la voluntat de l'exercit guanyador. El nou ajuntament, constituït en comissió gestora, va estar compost per en Pedro

Clapès Busquets (alcalde), Domingo Bayés Gou, José Maria Pons Frigola, Jaime Canaleta Juny, Manuel Ferragut Gazo i José Xargalló Fradera. Segons l'acta municipal corresponent, va donar possessió a aquest consistori l'alferes de

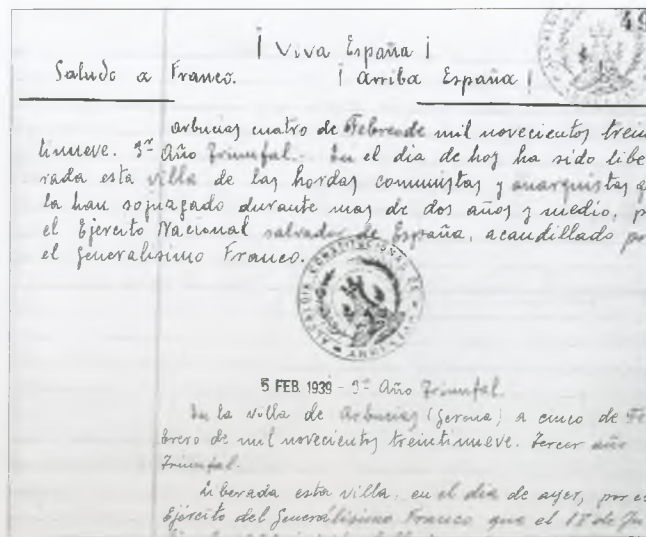
l' *Ejército Nacional*, mossén Agustín Casanovas Viñas. Encara que l'oficialització d'aquesta comissió gestora no es produiria fins el 28 de febrer, quan és nomenada per Don Martín Magdalena Castellanos, alferes honorífic del *Cuerpo Jurídico*

Militar, en nom del Exm. Sr. Gral. Cap del cos de l'exèrcit de Navarra. Ens aquests moments els representants a Arbúcies de la FET i de les JONS (*Falange Española Tradicionalista y de las Juntas de Ofensiva Nacional-Sindicalista*), eren

NOTA: Agrairíem que si algú considerés que en aquest dossier es dóna alguna informació errònia pel que fa als fets o a les persones, es posi en contacte amb els autors o els responsables de la revista.

IVILA

en Manuel Roura i en José Serrat; i els del jutjats eren en José Riera i en José Vidal, mentre que els comissionats per Acció Catòlica Espanyola, foren l'economista Lorenzo Costa i José Maria Godori. No obstant això, aquests darrers no seran nomenats fins el 14 de setembre de 1940.

La primera decisió que prengué el nou ajuntament fou la de traslladar la casa de la vila de can Vicenç Bosch a l'edifici de la Plaça de l'Església, és a dir la que és l'actual seu.

Òbviament per al nou règim fou una prioritat la reorganització de les escoles per tal d'aplicar la nova ideologia, que es va encarregar al mestre Emili Llorella, tal com s'explica en l'acta del 20 de febrer de 1939.

Ja el 21 d'abril s'instituiren els expedients de depuració a tots els funcionaris tant administratius, com subalterns de l'ajuntament. Superarien aquests expedients en José Massaguer Costa, que era agutzil i sorprenentment el secretari, Juan Brull Borràs, que havia estat el darrer secretari de l'ajuntament republicà. L'explicació ens la dona la mateixa acta de l'ajuntament del dia 22 d'abril, en què es diu que l'esmentada persona supera la depuració

en comprovar-se la seva adhesió al Glorioso Movimiento Nacional Salvador de España. És de suposar que la necessitat de sobreviure va marcar moltes adhesions entusiastes. Com anècdota, de certa transcendència pel nostre poble, cal dir que en aquestes dates es nomenà metge municipal a Santiago Geli.

En aquest primers temps l'ajuntament es reunia quasi diàriament, el que es una mostra de què les coses es feien ràpidament. La repressió a nivell municipal, com veiem s'organitzà en un primer moment de manera interna, depurant els treballadors de l'administració. Serà a partir de finals d'abril, que l'ajuntament rebrà instruccions del Govern militar per organitzar-la més exhaustivament, elaborant llistats de dirigents polítics...

Paral·lelament a la repressió, es produeix el reintegrament de béns a totes aquelles persones que havien estat expropiades pels comitès republicans i el reconeixement dels màrtirs locals per la causa nacional-sindicalista. Així a partir del 30 de maig es comencen a retornar tots els béns incautats pel comitè a la Banca Arnús, a part d'altres béns requisats. Tanmateix l'acte més multitudinari,

que convoca més personal (unes 3000 persones segons les autoritats organitzadores) és l'enterrament el dia 22 de juny dels màrtirs Ramon Pagès Oliu, Enric i Lluís Genover Carreras, Francesc Mollfulleda Ferrer, Ramon Vendrell Oms i Ramon Palou Verdulet.

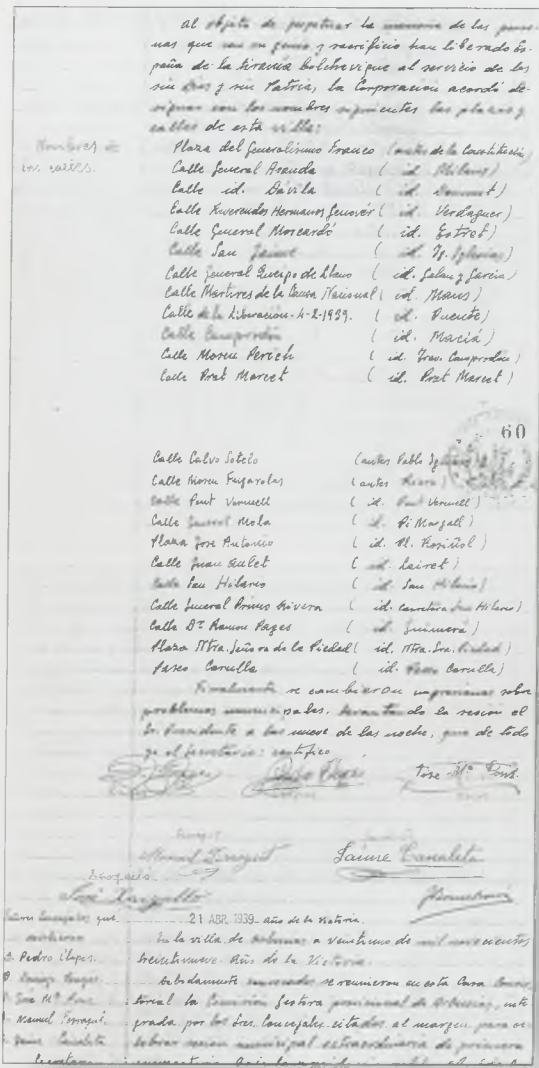
El 12 de juliol es produeix un fet important, la reorganització de la comissió gestora, que estarà composta a partir d'ara per en Carlos Garolera Molist (alcalde), José Serrat Villaret, José Maria Pons Frigola, Ramon Llorens Pagès, Casimiro Tort Ferrer, José Gubern Masó, Rafael Xicola Pla, Ramon Regas, Francisco Massaguer Buxó i en José Gubern Masó, com alcalde pedani de Joanet. Mesos més tard, concretament el 10 d'agost de 1940, s'incorporarà Ramón Bohils Masó, que ja serà nomenat directament pel Governador. Com es pot veure només continua en J.M. Pons, ara bé aquesta gran remodelació no es justificada oficialment. Versions populars diuen que la primera comissió gestora, feu alguna actuació que no agradà del tot a un grup de ciutadans influents.

Aquesta nova comissió gestora decideix reunir-se ordinàriament cada dissabte i el 22 de juliol acorda can-

CRONOLOGIA

- 4 de febrer de 1939. Entrada de les tropes franquistes a Arbúcies.
- 5 de febrer de 1939. Constitució d'una comissió Gestora com a nou ajuntament, presidida per Pedro Clapés.
- 20 de febrer de 1939. Organització i represa de la Enseñanza Primaria Española, suspesa l'any 1931.
- 28 de febrer de 1939. Oficialització del nou ajuntament per l'autoritat militar.
- 18 de març de 1939. Comencen les detencions d'arbuciençs per a depurar responsabilitats concretes durant la guerra.
- 21 d'abril de 1939. Expedients de depuració als antics funcionaris de l'ajuntament.
- 22 d'abril de 1939. S'instal·la a Arbúcies el comandant militar i tinent de línia de la Guàrdia civil, Sr. Domínguez. L'ajuntament li cedeix un pis.
- 11 de juny de 1939. Gran concentració de tres mil persones per l'enterrament definitiu dels màrtirs o caídos locals, amb la presència del Governador Civil i el President de la Diputació.
- 12 de juliol de 1939. Profunda renovació de la Comissió Gestora, conformant un nou ajuntament presidit per Carlos Garolera Molist.
- 12 de juliol de 1939. Nova retolació de carrers.
- 22 de juliol de 1939. Làpida en honor dels caídos por dios y por España.
- 17 de febrer de 1940. Adquisició de la torre Serra, per part de l'hospital de Sant Pau de Barcelona, per dedicar-la a casa de convalescència.
- 27 d'abril de 1940. Instal·lació de la capelleta de la Virgen de la paz, a la cantonada dels carrers Camprodon i Prat Marçet.
- 14 de setembre de 1940. L'ajuntament acorda fer un pont més ample al carrer del Pont.
- 7 de desembre de 1940. S'acorda iniciar la construcció del Pont de la Pietat.
- 27 d'agost de 1945. Mort d'en Pepet Pol, exalcalde republicà d'Arbúcies, a la presó provincial de Salt.

Fragment de l'acta del 13 d'abril amb l'acord del canvi de nom dels carrers.

viar el nom dels carrers. La comissió gestora va canviar de membres, però no de política, així el 2 de setembre acorda substituir els empleats municipals interns, per membres dels *caballeros mutilados nacionales*, *excombatientes* y *excautivos*.

Com a curiositat direm que la plantilla municipal aprovada el dia 2 de desembre de 1939, consta de 4 administratius (un secretari-interventor, un oficial secretari, 2

auxiliars administratius) i 6 subalterns i agents (un agutzil, dos serenos, un enterramorts, un encarregat d'escorxadors, un policia urbà).

Un episodi interessant, que es produeix als anys 40, és el de la repressió del lleure i dels costums. Davant del seu interès reproduïm les reprovacions municipals a legalitzar l'obertura de diferents sales de ball, com a can Sitra, Can Reus o la font de Lourdes. A continuació reproduïm la de can Sitra que és la més sucosa:

1. Que dicho baile y taberna adjunta fuera un centro de propaganda de política marxista y de embrutecimiento.
2. Que si bien es verdad que cesó de hacer baile a últimas horas del período rojo, fue ciertamente por falta de juventud.
3. Que en dicha sala se profanaron una vez más e incluso se hicieron bailar por su dueño y por otros individuos, las imágenes religiosas que la chusma sacó de las iglesias parroquiales.

4. Que el referido local siempre ha sido un baile de corrupción, carente en absoluto de moralidad por la condición de su dueño y la circunstancia de estar en un lugar despoblado que tan inconvenientes son para estos espectáculos, de por sí ya poco morales y
5. Que el peticionario José Galcerán ha sido detenido dos veces por estos y otros motivos.

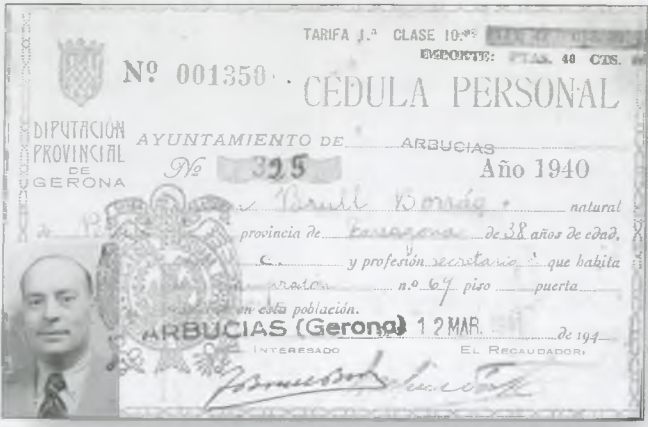
El 30 de maig de 1949, li toca el rebre al local de Can Reus, situat al carrer Camprodon núm. 37, propietat de Ricard Reus i Masferrer. L'argumentació per denegar el permís d'obertura és la següent:

1. Que dicho baile empezó a funcionar después de iniciado el Glorioso Movimiento Nacional, no siendo por tanto tradicional.
2. Que existe un sifón de aguas residuales en dicho local, el cual es peligroso para la salud pública.

3. Que ha habido poco respeto a la moralidad cristiana en los bailes celebrados.

En un altra acta (4 de maig de 1940) es precisa que el saló de baile de d. Ricardo Reus, empezó a funcionar como baile en plena guerra de liberación y para los *carabineros* y *S.I.M.*, rojos, con motivo de las razias que efectuaron contra las personas decentes, efectuando más de noventa detenciones, no siendo por tanto tradicional i que tanto el peticionario como algunos asiduos a sus negocios de baile y café, son personas que han hecho tanto daño como han podido a la causa Nacional.

L'onze de maig també s'informa desfavorablement a l'autorització, presentada per Cecília Delmàs Planas, per fer balls públics a la Font de Lourdes. Les raons argumentades són: per ser un lloc despoblat i debido a esta circunstancia se han cometido infinidad de inmoralidades, siendo por otra parte un sitio apropiado para reuniones de gente inadaptada que con el beneplácito del propietario del baile se ha hecho,

Les autoritats locals, Falange i Guàrdia Civil participant en una manifestació pels carrers de la vila.

la máxima propaganda y actuación marxista, por ser dicho propietario uno de los capitostes de la colectividad roja de transportes en mulas.

Les raons són sempre les mateixes, no ser persones afectes al nou règim o que havien tingut una actuació clarament oposada i la dubtosa moralitat d'aquests balls. No hi ha dubte que el segon reforçava el primer objectiu, que era castigar aquells que no havien estat afectes al règim des dels seus inicis.

L'ajuntament també va dur a terme l'elaboració d'informes sobre les activitats a la república d'alguns dels seus ciutadans (Joan Jas Planas, Joan Ayats i Teresa Vila), actuant d'acusació o demanant la revisió en algunes causes (Ramon Vergés Casadesús, Narcís Romaniach Masoller...), depurant algunes famílies residents a Arbúcies (Amadeu Dalmases Queralt i família, Jaume Gironés Martí i família, Pere Puntí Vila i muller, Jeroni Garcia González i muller...) o denegant pròrrogues pel servei militar, malgrat estar justificades, pel fet de que un germà o un parent proper eren desafectes al règim o marxista (Joaquim Comas Pagès).

La parròquia no quedà exempta del control del nou sistema, així en el Ple Municipal de 9 de març de 1940, es fa el nomenament dels membres de la Junta Parroquial. Per la banda

d'Arbúcies el president serà el Mn. Lorenzo Costa, els vocals seran en Ramón Regás Ferrer (per la riquesa rústica), en Joaquim Godori Fugarolas (per la riquesa urbana) i en Josep Reus Duran (per la riquesa industrial). Per la banda de Joanet, el president fou Mn. Antonio Pujal Lluell i els vocals José Serrahima Dalmau, Juan Pla Fen, Joaquim Regás Clopés. Finalment per la banda de Cerdans, la presidència es deixa vacant i les vocalies van a càrrec de Juan Mataró i Juan Torrent Bayés.

El 19 d'octubre de 1940, també es produeix un fet simptomàtic la prohibició municipal d'anar a abastar i recollir castanyes, que indubtablement afectava sobretot a les classes més despossèides.

Es pot afirmar que entre 1939-1941 s'organitzà i asentà el nou règim i que les primeres actuacions, en les quals actuaran en gran celeritat foren l'estructuració del racionament, la reconstrucció viària i d'edificis i sobretot la repressió física i psíquica de la població que no els era favorable. Això feu que la repressió fóra de dimensions enormes i de resultats efectius: 40 anys de poder absolut, amb seqüeles, a nivell de pors i malconfiances en generacions completes.

Col·laboradores de l'Auxilio Social en el carrer de la Pietat sobre un canó testimoni de la Guerra.

LA FALANGE

Aquesta organització fundada per José Antonio Primo de Rivera, fou transformada pel franquisme amb el principal agent ideològic i per tant, en el controlador i fiscalitzador polític de la societat. Pel que fa a l'organització local de la F.E.T. d'Arbúcies, molts van ser els delegats que va tenir en els seus quasi 40 anys de funcionament, no obstant això fou bàsicament en els primers anys del Règim, que l'organització es significà més com a organ repressor i ideològic. Seguidament proporcionem un llistat recollit a través d'informacions orals de diferents persones que van formar part d'aquest col·lectiu. Donades les fonts d'informació, que

no són documents escrits, hi poden haver absències i fins i tot es pot donar el cas d'algú inclòs, que no en formés part: Els primers membres com ja hem dit foren en Manel Roura, en Josep Serrat i en Josep Villaret. Altres persones vinculades a l'organització van ser: Josep Moragues, Josep Vázquez Vidal, Andreu Rodon, Francesc Pagès, Miquel Mestre, Pere Cuberta, Ramon Regàs, Rafel Pla, Ernest Bosch, Eudald Martí, Cinto Llorenç, Joaquim Canals, Josep Canals, Antoni Casanova, Francesc Queralt, Rafel Xicola, Miquel Junyent, Joan Mataró, Joaquim Mataró, Lluís Godoy...

LA REPRESSIÓ FRANQUISTA

El dia 4 de febrer de 1939, les forces de l'exèrcit nacional, feren l'entrada triomfal a Arbúcies, sota el comandament de l'alferes, Mn. Agustí Casanova, aleshores capellà castrense. Aquest evità que es produís per part de la tropa: maltractaments, violacions de dones i afusellaments sense cap mena de judici, com passà en altres poblacions. De seguida la carretera i la plaça quedà

plena d'un sector de la gent per donar la benvinguda als triomfadors, car significava el tan desitjat acabament de la guerra, de la fam, la persecució religiosa i el retorn dels soldats a la llar. Una testimoni que contemplava el pas de soldats nacionals, comentà a un familiar seu; quins homes més mal carats! I aquest li contestà; doncs que et pensaves? Que aquets eren diferents dels altres?

Com a senyal de victòria es va fer un repicament amb la campana petita que havien deixat en el campanar per tocar les hores, Mn. Agustí digué una missa de campanya a la plaça i nomenà el nou ajuntament.

Per un altre sector de la població, aquest final de la guerra era rebut amb una profunda preocupació, car representava, a més del fracàs de la revolució social, la pèrdua de les llibertats democràtiques i nacionals de Catalunya i el començament d'una duríssima repressió i de l'exili.

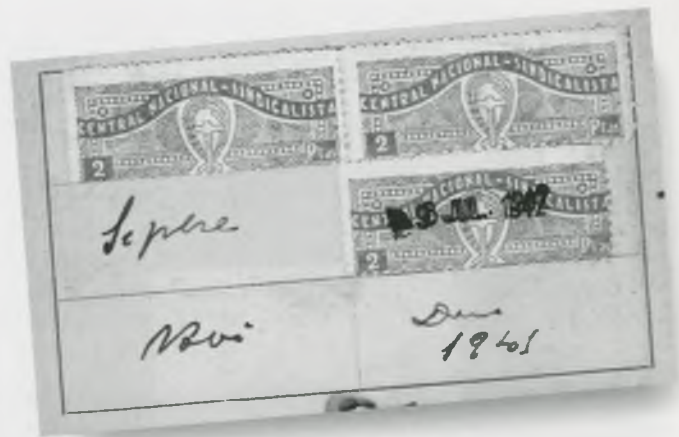
El dia 9 de febrer del mateix any, la dictadura militar de Franco, va elaborar la "Ley de Responsabilidades

Políticas" que afectava tots aquells que havien militat en sindicats i en els partits que havien defensat la legalitat republicana, fet que significava la sistemàtica persecució d'un gran nombre de persones i un procés de depuració pel conjunt de la població. A banda, és clar, de la instrucció de l'anomenada "Causa General" que era per depurar responsabilitats de la població civil no addicta. I també s'instaurà la delació com a revenja personal.

De la tasca repressiva d'Arbúcies, se n'encarregaren, les forces d'ocupació (La Guàrdia Civil) amb la col·laboració activa de la F.E.T. y de las J.O.N.S local.

Segons testimonis el dia 18 de març vigília de Sant Josep, començà la detenció de molts arbucienços que foren empresonats, la majoria d'ells a Girona, i els altres entre Barcelona i Lleida. Els tribunals militars, per mitjà dels consells de guerra sumaríssims, imposaven duríssimes penes, condemnats a llargs anys de presó, mentre d'altres eren sentenciats a mort, que ben pocs se'n pogueren escapar de la seva execució.

De la llarga llista de reclusos, n'hem comptabilitzat 63, d'aquets, 10 foren afusellats i 2 morts a la presó, un d'ells, en Joan Mollera, morí per causa de les tortures. Aquesta llista no és completa, perquè hi falta-

rien els que tornant del exili foren detinguts i altres que per documentació confusa no els hi hem posat.

Segons fonts orals, també diverses dones foren castigades, entre les quals destaquen aquelles que foren empresonades a Arbúcies mateix, suportant alguna d'elles dures tortures. A la Carme Agell li raparen el cap, i altres dones, per causa dels seus homes, les feien anar a fregar en llocs precisos.

La F.E.T. y de las J.O.N.S local, durant aquest temps de repressió, va practicar diverses vegades registres a moltes cases en què presumptament creien trobar-hi elements comprometedors. Aquests es presentaven a les cases a qualsevol hora del dia o de la nit, creant pànic i humiliació.

Una altra mesura repressiva fou en el magisteri públic. Des del primer moment de l'aixecament facciós, s'imposà el retorn a l'escola tradicional espanyola. Ben aviat es comença a legislar sobre educació, en la línia d'anular tota l'obra educadora i escolar de la República. Per aconseguir aquesta política educativa franquista, el govern actuà decididament en diferents àmbits. Per un costat, preparar els futurs mestres, reeducar els que s'han

format durant l'etapa "republicana" i una intensa depuració del col·lectiu. Diversos foren els mestres de l'escola pública d'Arbúcies expulsats del magisteri: Josep Bosch Ruhi, Salvador Casas Calmet, Remigi García González i Agustí Estanyol Arderiu. Algunes mestres també foren inhabilitades per exercir càrrecs directius i de confiança: Montserrat Martí Treserras i M. Dolors Pons Esteve.

La repressió no fou tan sols física, car el desmentallament de la cultura autòctona fou radical i constant. La llengua catalana fou suprimida en tots els actes públics. Els llibres, diaris, revistes, el teatre, la ràdio, la correspondència, els programes de qualsevol festa, tot, tot havia de ser en *Lengua Castellana*. Trobem en el programa de l'Aplec de la Capella del any 1942 que: *se autoriza la circulación de estos programas, pero con la condición de tachar el título "Aplec de la Capella"*. La nota estava signada per El delegado local José Villaret. El mateix delegat local de la Falange tingué problemes amb el cor de Pasqua, no els autoritzava cantar les caramelles perquè eren en català. I així podríem seguir una llarga llista de repressions que avui dia encara en patim les conseqüències.

Mn. Agustí Casanovas.
Alfères que constituí el
nou Ajuntament.

RELACIÓ D'ARBUCIENCS EMPRESONATS A GIRONA ANY 1940

(Tret de J. Clara: *Els empresonats de la Selva l'any 1940*. Quaderns de la Selva, 3. Santa Coloma de Farners, Centre d'Estudis Selvatans, 1990).

NOM	EDAT	ESTAT	OFICI	ORIGEN	MILITÀNCIA
Joan Andreu Noguera	44	c	Serrador	Arbúcies	
Miquel Anglada Rovira	50	c	Xòfer	Dosrius	
Pere Arimany Lladó	31	c	Carnisser	Cladells	
Ramon Bonfill Bargalló	27	s	Ferrer	Arbúcies	
Isidre Busquets Riera	35	c	Pagès	St.Feliu B.	
Miquel Campmajor Martí	34	s	"	Sant Hilari	
Joan Costa Bayer	38	c	"	Arbúcies	
Joaquim Dalmau Pradera	39	s	"	"	
Ramon Dorca Busquets	46	c	Fuster	"	
Agustí Estañol Arderiu	40	c	Mestre	Cassà	
Domènec Fontbona Costa	27	s	Pagès	Arbúcies	
Just Franco Carpi	46	c	Electricista	Argués (Osca)	
Esteve Freixas Cuiró	47	c	Carboner	Arbúcies	
Pere Fugarola Musoll	33	s	Pagès	"	
Ramon Gallart Bahils	35	c	"	"	
Lluís Gelpí Mas	43	c	Roder	"	
Ramon Guàrdia Caulús	26	s	Paleta	"	
Jaume Iglesias Patiteu	36	v	Paleta	"	
Pere Iglesias Patiteu	44	c	"	"	ERC
Josep Iglésies Borrell	42	c	Calderer	"	
Joan Jas Planas	40	c	Paleta	"	UGT
Josep Martí Mas	52	c	"	"	
Miquel Matas Serra	60	c	Ferrer	Banyuls	ERC
Joan Maynou Serra	36	c	Xofer	Arbúcies	
Josep Noguera Buch	30	c	Serrador	"	CNT
Josep Pedro Ubach	44	c	Comerciant	Sant Celoni	
Josep Peitivi Llauro	26	c	Serrador	Biure	
Agustí Pelegrí Musoll	45	c	Pagès	Arbúcies	
Bonaventura Pla Adrobau	37	c	"	"	
Josep Plana Rodé	40	c	Carboner	"	ERC
Josep Pol Pujató	64	v	Pintor	"	ERC
Pere Puigmacià Colls	29	c	Carboner	"	
Joan Salomó Camps	28	c	Serrador	"	
Josep Salomó Camps	44	c	"	"	
Joaquim Serra Vilaró	27	s	Pagès	"	
Josep Serrallonga Duran	51	c	"	"	
Felip Serrats Ridorsa	27	s	Carrosser	"	
Joan Serrats Canals	27	s	Comerciant	"	
Joan Torres Pagès	57	c	Obrer fabril	St. Feliu B.	
Lluís Triola Calvet	35	c	Flequer	Arbúcies	
Francesc Tura Raurell	26	c	Pagès	"	
Rafel Vilà Barnils	32	c	Manyà	"	
Salvador Vilafort Buch	49	c	Pagès	"	

ALTRES EMPRESONATS.

Pere Ferrer Roura	27	s	Cisteller	St.Feliu B.
Joan Ayats Casas		c	Empresari	Navata
Mateu Noguera Climent	29		Xofer	Arbúcies
Ramon Verges Casadesús	23	s	Xofer	Arbúcies

RELACIÓ D'EXECUTATS.

Joaquim Tallada Iglésias	36	c	Roder	"	ERC (1939)
Josep Campeny Castañé	44	c	Pagès	"	ERC (1939)
Isidre Comas Pagès	33	c	Roder	"	CNT (1939)
Sadurní Sánchez Mateos	54	c	Brig.G.C	Perodomingo	(1940)
Lluís Camp Güell	32	s	Pastor	Tona	ERC (1940)
Miquel Cortina Perich	29	c	Pagès	Arbúcies	ERC (1940)
Lluís Mollera Magem	28	c	Pagès	"	ERC (1940)
Josep Ridorsa Delmans	21	s	Xofer	Arbúcies	ERC(1940)
Antoni Serrat Ridorsa	35	s	Paleta	"	ERC (1941)
Gaspar Massaguer Lladó	30	s	Roder	"	ERC (1941)

RELACIÓ D'EXILIATS.

Josep Canudas, Lluís Fortet, Joan Morera, Fèlix Roca, Joan Roig, Carles Tallada, Jaume Trullàs.

LA POSTGUERRA EN LA SOCIEDAD CIVIL

"Volveran banderas victoriosas al paso alegre de la paz..."

Quan acabà la guerra, una sensació d'alleujament creuà el país castigat per anys d'inseguretat, amb angoixes i pors i marcat per l'escassetat de productes, queviures... i notícies. Qui més, qui menys tenia algun familiar al front, a l'hospital o en un camp de concentració. La gent del poble estava cansada de privacions i sobresalts, i pensaven que la fi de la guerra suposaria l'acabament dels mals. No sabien que anava a començar una època, en alguns sentits, més dura que l'anterior, i que la pau i la justícia democràtica encara trigarien 40 anys a normalitzar-se. La vida al nostre país no es podia normalitzar perquè era

una nació, una cultura, una manera de viure en català que havia perdut la guerra. Ja res seria igual per a ningú. La guerra és sempre un mal negoci en el que tothom hi surt perdent, uns més que altres, però.

Quins canvis es produïren en el poble d'Arbúcies després de la guerra?. Molts, i de tots sentits: canvis polítics, canvis físics, canvis socials. Tota la societat es veié trasbalsada a fons, en un sentit o en un altre; i encara avui se'n detecten les conseqüències.

L'endemà mateix d'entrar els nacionals es constituí una Junta Local i s'organitzà el nou ajuntament. Des de la primera anotació en el llibre d'actes notificant la *Liberación* de la vila por el Ejército nacional, *salvador de España*, (amb vivas, arribas i saludos) ja totes les actes seran redactades en castellà. Repassant-les, ens podem fer càrrec de com foren els primers dies i mesos de la postguerra.

De bon primer, s'anà per reconstruir tot el que en la retirada havia estat destruït: ponts, carreteres, clavegueram, telèfon, aigua, electricitat, etc. Les comunicacions eren primordials i es feren passos alternatius i ponts provisionals on convenia: el Pont Cremat, el del Garduix, el de la

Fàbrica, el de la Pietat... En l'acta de 20-02-39 es diu que tothom ha ajudat en millorar l'aspecte de la vila. Es repartia, equitativament, la feina als paletes, que havien de treballar a crèdit per manca de moneda legal.

S'organitzaren les *Escuelas nacionales*. Es procurà l'evacuació dels refugiats. Es repartiren avals per treure presoners dels camps de concentració, segons criteris molt subjectius i no sempre desinteressats. També es comença a plantejar la necessitat de fer un camp de futbol.

Es proposà el canvi de nom de 23 carrers i places de la vila, per noms de militars, de morts per la causa i de sants. Més endavant es rebaixà aquest canvi de noms a 4 carrers i 2 places, que es mantingueren fins a la Transició.

Es delataren veïns a la Guàrdia Civil i al Governador de Girona, per les seves activitats en temps de guerra. Els guanyadors no sempre destacaren per la seva equanimitat si no, més aviat, per un esperit de revenja.

Ja des del primer dia es repartiren queviures als veïns i farina de blat de moro als forners. El 29 de febrer de 1939 es fixà el preu del pa en 0,80 PTA/kg., i la ració en 300 gr./persona/dia. Es

van proporcionar queviures a les botigues *legalmente establecidas*. Degut a l'escassetat de pa (35 dies sense), s'envià un camió a Palència a comprar farina; el preu d'aquest pa es fixà (el 13 de gener de 1940) en 1,40 PTA/kg.; quan el sou mínim d'un jornalero era de 9 PTA. al dia. El racionament de queviures i combustible s'allargà uns quants anys més, això facilità la pràctica de l'estraperlo i la imposició de les corresponents sancions, sofertes, generalment, pels *desafectos a la causa Nacional*.

S'introduí, ja ben d'hora, l'obra de l'*Auxilio Social*, d'ajut a les famílies necessitades. Repartien queviures i tenien servei de menjador instal·lat a l'edifici de l'antic Casal Republicà. Aprofitaren aquest servei per a fer adoctrinament de la nova política.

Els primers temps s'havia de fer el transport amb cavalleries. Al cap de poc es regularitzà el trasllat de passatgers a Sant Celoni, al preu de 5 PTA/viatge. Es necessitaven salconduïts per a viatjar.

L'Ajuntament havia de vetllar per la integritat moral dels establiments dedicats al lleure: bars, balls, espectacles, etc, i donava mals informes, en casos de persones desafectes al règim que havien demanat de tornar a

La persecució contra el català afectà les representacions dels tradicionals Pastorets, dels quals s'oferiren versions castellanes.

SALUDO A FRANCO ARRIBA ESPAÑA

EDUCACION Y DESCANSO CAMPO DEPORTES

ARBUCIAS

Tradicional Fiesta de Reyes

Año 1942 Gran Jornada Deportiva Infantil

La Jefatura Local de la Obra Nacional de Educación y Descanso, desea que para este día todos los niños y niñas puedan disfrutar de unas horas de alegría y que a la vez sea siempre festivo y agradable en general, la organizado para este fin un programa.

Programa

A LAS 2:30.—GRAN CARRERA CICLISTA INFANTIL consistente en tres vueltas al perímetro del Campo (900 metros), otorgándose valiosos premios. Gran premio Educación y Descanso al vencedor absoluto. Seguidamente, una CARRERA CICLISTA para niños y niñas de 3 a 5 años (150 metros).

A LAS 3.—INTERESANTE PARTIDO DE FUTBOL entre los equipos infantiles C. F. E. D. y J. A. C. E. otorgándose un magnífico trofeo cedido por la Jefatura Local de Educación y Descanso.

Arbucienenses Todos al Campo para contemplar la satisfacción de los niños que es la de los mayores.

A LAS 3.—En el Teatro del Centro Catalán se celebró en premio.

LOS PASTORCILLOS EN BELEN

por la Agrupación Infantil de la J. A. C. E.

NOTAS.

Por la mañana, a las 12, SARDANAS por la Orquesta LA ARBUCIENSE frente al local de Educación y Descanso.

Tarde, a las 4, SARDANAS en el Campo de Deportes por la reconstruida Cobla, en honor a los niños.

La repressió de la llengua arriba fins als actes públics religiosos.

Año 1.942

Maqueta de la Capella que, Dios mediante, se construirá en honor de Nuestra Señora de la Piedad

Se autoriza la circulación de este programa pero en la condición de tachar el título "Aplec de la Capella"

FIESTA DEL *Arbúcia 20 Septiembre 1942*
El Delegado Local *M. J. J. J.*

"APLEC DE LA CAPELLA"

EN HONOR DE NUESTRA SEÑORA DE LA PIEDAD, PATRONA DE ARBUCIAS

DOMINGO, 27 DE SEPTIEMBRE DE 1942

obrir el local, dient que anaven contra la moral i els bons costums.

Les festes del poble es modificaren. A part de les religioses, la *fiesta Mayor* i el *aplech de la Capilla*, es feia festa: el dia de la *Liberación* (el 4 de febrer), el de la *Victoria* (l'1 d'abril), la festa de la *Exaltación del Trabajo* (18 de juliol) i el dia de la *Raza* (12 d'octubre). El primer aniversari de la *Victoria* es representà al Centre Catòlic, *La Santa Hermandad*, de J. Marquina, per la companyia titular; en solemne *castellano*, és clar; com totes les altres obres que es feren posteriorment, inclosos *Los pastorillos*. No obstant això, per la Festa Major, d'aquell mateix any ja es varen ballar *sardanas públics*.

El nou règim militar també es notava en l'ensenyament. A més de fer-ho tot en castellà, amb llibres únics per tot l'Estat, feien fer instrucció als xicots, amb fusells de fusta, al pati

de l'escola. Alguns dels mestres anteriors foren substituïts per mestres nous, afectes al règim. També duïen la mainada al Cine Nou on els feien una pel·lícula, els donaven berenar i els feien cantar el *Cara al Sol*, amb el braç alçat. Aquest costum de cantar l'himne fent la salutació feixista, també s'havia inclòs en les sessions de cine habituals del diumenge, i pobre del que no cantava o no aixecava prou el braç, se les havia de veure amb la Guàrdia Civil.

L'església, de grat o per força, s'hagué d'acostumar a compartir les seves festes amb les autoritats civils i militars que presidien les celebracions. En la processó de Corpus, la Guàrdia Civil escortava el Santíssim amb mosquetó calat, com si fos un presoner. Aquesta imatge ens pot retratar l'ambient de l'època, el segrestament d'un poble, d'una societat, d'una cultura per la força de les armes.

ELS PRESOS POLÍTICS

Aquest escrit és un extracte adaptat de les memòries de Ramon Vergés i Casadesús, que ens ha permès reproduir-lo en aquest número de PERXADA. Les limitacions en l'extensió de l'escrit, li han fet perdre gran riquesa de detalls i matissos, que en el seu conjunt ajudaven notablement en la composició de la situació que visqueren milers de presos polítics després de la victòria feixista. Tot i això la informació que es transmet en aquestes pàgines, malgrat perdre bona part de la seva duresa, és suficientment escruixidora

com per a fer-nos reflexionar fins a quin punt l'home es pot embrutir i tornar amoral, en una situació de rancúnia i prepotència.

Maig de 1939

...En arribar a la pressó de Girona em vaig assabentar de tot el que havia passat, també vaig donar l'últim adéu als companys que més tard serien afusellats: Antoni Serrat Ridorsa (23-5-1941) i Gaspar Massaguer Lladó (6-8-1941). També vull reviure el record dels germans Mollera torturats a

Celebració del 2n Aniversari de la "Liberación" d'Arbúcia.

Corpus, 1942: la religiositat fou un dels pilars del nou règim, juntament amb la preeminència dels cossos de seguretat.

F. E. T. y de las J. O. N. S. - Arbucias

Jefatura Local de la MILICIA

Por el presente te ordeno que el día 4 de Febrero próximo, a las 9 y media de la mañana te presentes sin excusa alguna en esta Jefatura, para asistir a los actos conmemorativos de la liberación de esta población, si te es posible te presentarás con uniforme completo.

JEFATURA LOCAL DE LA MILICIA

A

la presó, arribant al punt que un d'ells, Joan, morí a la presó vomitant gleves de sang. Descansin en pau!

Després de dormir dos dies en el penúltim graó de l'escala que pujava al tercer pis de la presó, va venir a buscar-me la Guàrdia Civil, per portar-me a Arbúcies. De moment no vaig entendre el perquè. Després tal com van succeir el fets s'endevinen tres raons: crear un ambient d'autoritat; fer un atestat davant de la Guàrdia Civil del poble, perquè tots els que denunciaven quedessin en l'anonimat i no fossin vistos o reconeguts per ningú i tercer, tenir caps de turc que obligats pels vertaders culpables firmessin les denúncies.

Jo, fins el trasllat a la presó de Salt, vaig estar al menjador dels seminaristes (el seminari de Girona fou habilitat per a presó), alimentant a les xinxes que hi eren a centenars, per no dir a milers, amb una colla del poble, que vull anomenar: Pere Arimany, el xicot de la Carme Agell, el pare de la Carme, Josep Agell Pujató, en Just Franco Carpi, en Lluís Triola Calvet i l'Esteve Freixes Cuiró.

Després de posar-me novament les manilles, vàrem començar la marxa cap a Arbúcies amb la parella de

la Guàrdia Civil. En arribar a Arbúcies em van conduir directament al *cuartelillo* de l'Ajuntament. L'endemà al matí va venir l'agutzil, en Josep Masseguer, conegut com en Semal, acompanyant al sergent de la Guàrdia Civil, Gerónimo Sánchez, conegut a Arbúcies com el *Morrongo*, per tal de fer l'atestat i fer-me un seguit de preguntes. La denúncia venia signada pel Sr. Carles Garolera, que era el batlle accidental en aquells moments.

El sergent em demanà dades de la mort del capellà de Sant Hilari, Sr. Casanelles; per fer-ho més dramàtic, amb aquella facilitat que tenen el grans defensors de la Pàtria, es va arrencar de la funda la pistola *Astra*, me la va posar al front i em va dir: *Lo que hiciste a aquel pobre hombre tendría que hacertelo a tí.*

A la nit següent, no sé l'hora exacta, serien poc més, poc menys, les dotze de la nit, es va encendre el llum i van aparèixer dues persones, acompanyades del caporal de la Guàrdia Civil i d'en Semal. Amb to autoritari em va dir que m'aixequés i dirigint-se a les dues persones que l'acompanyaven, els demanà, si era jo el qui ells coneixien. Contestaren que els semblava que si. El caporal respongué *aquí venimos a ver si es o no es, no si*

les parece. Davant la insistència del caporal

els homes van contestar que no. En l'atestat, però, res d'aquests successos consta.

Durant els dies que vaig estar tancat al poble, la meva dona, que aleshores era la meva xicoteta, va fer tots els possibles per poder veure'm. En rebre una negativa per resposta, s'adreçà a la meva àvia, na Coloma Canudes i Pujol, esposa de Joan Casadesús i Vila, que li va dir que parlaria amb en Semal. Al cap de dues hores la visita fou concedida, previ un mòdic pagament de 50 PTA

El retorn a la presó de Girona, no es feu esperar. En varen destinar a un lloc que en deien el Campanar. La presó va arribar a acollir uns 3000 homes. El lloc del que disposava cada persona era d'una amplada de dues rajoles i mitja (de 20 x 20 cm.) i d'una longitud de 8 rajoles. Tot i això, al llarg de les presons que vaig recórrer durant els sis anys i quatre mesos d'estar tancat, vaig conèixer situacions pitjors, com el cas de la presó de Torrero a Saragossa.

Recordo quan hi havia el que anomenàvem la *picada*, que significava que a la matinada se n'emportarien uns quants per a ser afusellats. A la nit ningú podia dormir, preguntant-se qui serien els desafortunats.

Un dels fets que em ve a la memòria, era el d'un home que havia estat president del comitè del seu poble, a la Costa Brava, ara no recordo el nom, i que s'havia ajuntat amb una dona. Doncs bé, li van fer creure que si es casava per l'església li commutarien la pena de mort. Després del casament els deixaren una estona sols, per tal que es poguessin abraçar i fer petons. Mentre feien això el director de la presó, el capellà i un funcionari els espiaven pel forat del pany de la porta, mentre garlaven i reien. Per a mi el qui més hi sobrava era el llop vestit de negre... En definitiva abans de 24 hores l'havien llançat a la fossa comuna del cementiri de Girona, afusellat com tants d'altres. La farsa s'havia acomplert.

El temps transcorria a la presó realitzant diferents feines en les que cadascú s'havia especialitzat. En Pepet Pol, per exemple, dibuixava joiers, en Franco els encolava i tapissava, jo pintava amb aquarel·la cors, coloms, en Nando (l'home de la Pepa de Cal Moro) era gravador d'anells...

El menjar més estés era el *farro*, que era un blat de moro mòlt i abocat dins d'una caldera d'aigua bullint, juntament amb uns quants ossos de porc, que donaven gust a les farinetes que en resultaven.

No sé d'on va sortir la idea de fer un informatiu setma-

Eufòria Nacional-Sindicalista a la sortida d'un acte a l'església parroquial poc després d'acabar la guerra.

nal que es va dir RENDICIÓ, i per tal de garantir les subscripcions van oferir als qui s'apuntessin visites més llargues quan vingués la família. Tothom que s'ho podia permetre s'hi va subscriure.

També recordo que jo i en Peret Cisteller jugàvem a bàsquet en equips diferents.

Abans del trasllat a Salt, ens va tocar viure una trista situació. En Joan Maynou, en Penjarella, feia temps que el veiem capficat i va començar a fer coses estranyes. Davant la situació jo mateix, en Pere Ferrer (Peret Cisteller) i en Ramon Bofill, vam començar a tenir-ne cura. d'ell. En Joan, que era una persona valenta i forçada es va convertir en el contrari: poruc, net, angoixat. La seva dona, la Quimeta, en tenia cura, li feia portar el menjar cada dia, fins que un dia va provar de visitar-lo; jo el vaig acompanyar fins el locutori. Vaig intentar que parlessin, però ell la va maltractar anant i vinguent. Després d'aquests successos se'l van endur al manicomi. Al cap d'un temps ens digueren que ja havia mort.

El trasllat no es feu esperar, el 15 de gener ens portaren a Salt. El mateix gener de 1942, ens van portar a uns

quants a una cel.la del segon pis, totalment aïllats. L'any 1943 vam ser confinats com a presos perillosos (segons els articles 237 i 238 del Codi de Justícia Militar), en una cel.la completament aïllats de la resta de la població reclosa.

A Salt, a la cel.la dels aïllats l'amuntegament era tant escruixidor o més que a Girona. Uns quants els va tocar dormir molt a prop dels orinals de copa alta. Bona part d'ells a les tres o les quatre de la matinada ja podien aixecar-se, per no haver de dormir sobre la merda.

El meu judici fou una farsa en tot. Em van adjudicar un alferes Provisional d'Infanteria, jovenet, possiblement sense carrera militar, ni jurídica. Aquest xicot en va venir a veure el 26 de gener de 1942 i el dia 11 de març el meu germà em digué a visitar i em digué que el Sr. Torrent, en Matamala, havia deixat el meu cas, segurament per les pressions que el poble d'Arbúcies exercia contra tot aquell que gosava intervenir contra les decisions que prenia les forces feixistes.

El dia 6 de juny de 1942, es va presentar el jutge, amb el seu secretari per fer l'atestat de denúncia. Allà em van dir que el Sr. Ramon Llorens Pagès, manyà, la

germana d'en Lan i el Sr. Serrat, m'havien fet acusació, aprofitant

com a base les declaracions de Mateu Noguera Climent (en Xic Farigola).

El 23 de juny em portaren a judici, després de relacionar els pretesos crims, van demanar al.llegacions, jo em vaig aixecar, la resposta fou *muy bien siéntese*. Encara espero que em preguntin quines eren les meves al.llegacions.

Dins de la presó teníem un argot determinat per anomenar algunes coses. Per exemple la cel.la dels condemnats a mort en deiem la nevera, de la de càstig en deiem el pou, dels 30 anys de condemna la perpètua i de l'última pena en deiem que havien demanat la *cantimplora*.

El 23 de juny després del pretés judici vaig entrar a la nevera de la presó de Salt, juntament amb d'altres companys. Durant aquest període la pressió no va disminuir. Hi havia un de nosaltres, anomenat Pep, que era nebot del capellà suplent. Aquest darrer cada dia al matí passava per la cel.la i el mortificava, preguntant-li, Pep, encara ets viu?

Hi havia també un altre company, anomenat Segundo Yodres, que quan se'l van endur per afusellar-lo, un funcionari li preguntà *quien era vd en el pueblo que le tengan tanto odio?*, en Segundo se'l va mirar i va contestar *podría dar vd mucho para poder llegar a ser lo que yo fui*; i després dirigint-se a un Guàrdia Civil li va dir *vamos abreviemos*. Per mi, això, només ho fan els homes, homes.

RAMON VERGÉS

En primer terme, amb la pipa a la mà, en Pepet Pol a la presó de Salt.
Foto: AHMA

AJUNTAMENT D'ARBÚCIES